

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

Fakulta tělesné výchovy a sportu

**Komparace systémů financování sportu
ve vybraných zemích Evropy**

Diplomová práce

Management tělesné výchovy a sportu

Vedoucí diplomové práce:

Doc. RNDr. Bohumír Štědroň, CSc.

Vypracoval:

Bc. Matouš Bříza

Praha, 2016

Prohlašuji, že jsem závěrečnou diplomovou práci zpracoval samostatně, a že jsem uvedl všechny použité informační zdroje a literaturu. Tato práce ani její podstatná část nebyla předložena k získání jiného nebo stejného akademického titulu.

V Praze, dne

.....

.....

Bc. Matouš Bříza

Evidenční list

Souhlasím se zapůjčením své diplomové práce ke studijním účelům. Uživatel svým podpisem stvrzuje, že tuto diplomovou práci použil ke studiu a prohlašuje, že ji uvede mezi použitými prameny.

Jméno a příjmení:

Fakulta / katedra:

Datum vypůjčení:

Podpis:

Poděkování

Touto cestou bych chtěl poděkovat Doc. RNDr. Bohumíru Štědroňovi, CSc. za odborné vedení mé práce, rady a pomoc při jejím zpracování. Mé zvláštní díky patří také rodině za podporu při tvorbě práce a vytvoření vhodných podmínek pro její dokončení.

Abstrakt

- Název:** Komparace systémů financování sportu ve vybraných zemích Evropy
- Cíle:** Hlavním cílem této práce je zhodnocení současného systému financování sportu z veřejných zdrojů v ČR. Na základě této analýzy a analýzy systémů financování sportu z veřejných rozpočtů ve vybraných zemích EU navrhnout vhodná opatření vedoucí k vytvoření nového systému financování sportu, který bude stabilní, systematický, transparentní, efektivní, rozvojový a dlouhodobě udržitelný.
- Metody:** V práci byla použita metoda analýzy a metoda komparace. Metoda analýzy byla aplikována při zkoumání současného systému financování v ČR a vybraných zahraničních zemích. Metoda komparace byla následně použita při porovnávání zjištěných informací z jednotlivých systémů financování.
- Výsledky:** Výsledky práce naznačují, že sportovní sektor je v České republice hluboce podfinancovaný, a to přesto, jaké ekonomické a společenské přínosy sebou sport přináší. Za účelem vylepšení stávajícího systému jsou navržena dílčí opatření, směřující k dlouhodobé koncepci podpory sportu v ČR. Dílčí návrhy vycházejí z analýzy systému financování sportu v ČR a z následného porovnání s vybranými systémy vybraných zemí EU.
- Klíčová slova:** Veřejné výdaje, financování sportu, institucionalizace, systém podpory

Abstract

Objectives: The main aim of this work is to evaluate the current system of sports financing from public sources in the Czech Republic. Based on this analysis, analysis of sports funding system from public budgets in selected EU countries try to create a new system of financing sport that is stable, systematic, transparent, efficient, and sustainable development.

Methods: The work used the method of analysis and comparative. Analysis method was applied when examining the current financing system in the Czech Republic and in selected foreign countries. The method of comparison was then used to compare the information gathered from various funding schemes.

Results: The results suggest that the sports sector in the Czech Republic is deeply underfunded, despite what economic and social benefits of each sport brings. In order to improve the current system are proposed partial measures, aimed at long-term support for the concept of the sport in the country. Partial proposals based on an analysis of the financing of sport in the Czech Republic and the subsequent comparison with selected systems in selected EU countries.

Key words: public expenditures, financing of sport, institucionalizace, system of funding

OBSAH

1	ÚVOD.....	4
2	VYMEZENÍ SPORTU	6
2.1	Pojetí sportu	6
2.2	Historie sportu	7
2.2.1	Sport ve starověku a středověku.....	8
2.2.2	Moderní sport	9
2.2.3	Vznik organizovaný sport na území České republiky	11
2.2.4	Vývoj sportu v Československu od roku 1945 do roku 1989	13
2.2.5	Vývoj sportu v Československu a ČR po roce 1989	14
2.3	Dělení sportu	16
2.3.1	Tradiční dělení sportu.....	16
2.3.2	Alternativní dělení sportu.....	17
3	POZITIVNÍ A NEGATIVNÍ VLIVY SPORTU.....	19
3.1	Ekonomické přínosy sportu.....	19
3.1.1	Přínosy sportu do veřejných rozpočtů	19
3.1.2	Zaměstnanost.....	22
3.2	Sociální přínosy sportu.....	23
3.3	Zdravotní přínosy sportu	24
3.4	Ostatní přínosy sportu	27
3.4.1	Marketingové přínosy.....	27
3.4.2	Přínosy cestovního ruchu	27
3.4.3	Vzdělání.....	28
3.5	Přínosy vrcholných sportovních akcí	28
4	Institucionalizace sportu v ČR.....	29
4.1.	Struktura sportovního prostředí.....	29
4.1.1	Neorganizovaný sport.....	30

4.2.	Organizace sportu v ČR	31
4.3	Sportovní infrastruktura v ČR	32
4.4	Dobrovolnictví.....	33
5	Financování sportu v ČR.....	36
5.1	Struktura financování sportu v ČR.....	36
5.2	Financování sportu z veřejných zdrojů	37
5.2.1	Centrální úroveň	38
5.2.1.1	MŠMT	40
5.2.2	Regionální úroveň	46
5.3	Financování sportu z loterijských a sázkových společností	48
5.4	Ostatní zdroje financování	49
5.4.1	Soukromý podnikatelský sektor	49
5.4.2	Domácnosti.....	50
5.4.3	Dobrovolnictví.....	50
6	FINANCOVÁNÍ SPORTU V ZEMÍCH EU	51
6.1	Francie.....	52
6.2	Rakousko.....	55
6.3	Slovensko	58
7	NÁVRHOVÁ ČÁST	62
7.1	Institucionalizace sportovního prostředí	62
7.1.1	Vznik nového ministerstva pro oblast sportu	62
7.1.2	Ustavení zastřešujícího koordinačního orgánu.....	63
7.1.3	Zřízení nové organizace	64
7.2	Zřízení centrálního registru sportu	64
7.3	Zavedení daňové asignace	66
7.4	Financování sportu z veřejných dotací	68
7.4.1	Systém financování sportu z veřejných dotací.....	68

7.4.2 Dotace.....	70
8 ZÁVĚR.....	72
9 Seznam literatury a dalších pramenů.....	75

1 ÚVOD

Sport představuje dlouhodobě po celém světě velmi významný společenský jev, a to hned na několika úrovních. Sport lze vnímat skrze jeho zcela základní poslání, jako pohybovou aktivitu, která některým slouží jako možnost trávení volného času s přáteli, jiným jako způsob odreagování a relaxace, vrcholovým sportovcům jako způsob obživy. Přesah sportu je ale mnohem zásadnější, během provozování sportu se vytváří prostor pro osobnostní rozvoj každého zúčastněného skrze možné osvojení životních hodnot, jako jsou zásady fair play, týmový duch, tolerance, schopnost podřídit se autoritě a další. Dále má sport obrovský vliv na poli socializace, začlenění do společnosti, což jednak podporuje aktivní občanství jednotlivců v rámci společnosti, ale zároveň dává skvělou příležitost pro zapojení skupiny obyvatel pohybujícím se na společenském okraji. V neposlední řadě představuje sport velmi významný ekonomický statek pro každou zemi, generující

Sport představuje v současnosti ve většině vyspělého světa výrazný fenomén a stejně tak je tomu i v České republice, kde má navíc historicky velmi silnou tradici. Přese všechny výše zmíněné pozitiva sportu sílí v poslední době názory z řad odborné i laické společnosti, že sport je v České republice silně podfinancovaný. Tento problém se týká především podpory sportu pro všechny, tedy majoritní většiny občanů, kteří sport provozují.

Diplomová práce se věnuje analýze systému financování sportu v České republice a jeho následnému porovnání se systémy financování ve vybraných zemích Evropy. Tématu financování sportu bylo věnováno značné množství analýz a studií, avšak většina těchto prací se problematice věnuje pouze povrchově na té nejzákladnější rovině, tedy na úloze státu v otázce financování sportu. Tato problematika je však mnohem složitější a kupříkladu financování na úrovni měst či krajů se věnuje jen velmi malá pozornost, přestože z těchto zdrojů putuje v celkovém součtu do oblastí sportu mnohanásobně vyšší množství financí. V České republice dále chybí především jednoznačně nastavený systém financování, dlouhodobá koncepce tohoto systému a provázanost mezi třemi hlavními úrovněmi zdrojů (stát – kraje – města), ani těmto otázkám se nedostává dostatečného prostoru.

Práce si klade několik cílů. Prvotní cíl je provést analýzu přínosů sportu pro společnost a vliv na ekonomiku České republiky. Druhý cíl je zanalyzovat současnou problematiku financování sportu v České republice s důrazem na systémovost financování z veřejných zdrojů a koncepci tohoto financování. Třetím cílem je provést analýzu systému financování sportovní oblasti ve vybraných zahraničních zemích. Závěrečným cílem práce je navrhnout vhodná opatření vedoucí ke zlepšení problematiky financování sportu v České republice, vycházejících ze závěrů výše zmíněných analýz.

2 VYMEZENÍ SPORTU

2.1 Pojetí sportu

Sport je v současné době skutečným společenským fenoménem, který se více či méně dotýká naprosté většiny obyvatel. Stále více lidí se začíná věnovat sportu a pravidelně ho provozovat. Některé k tomu vede zdravý životní styl nebo touha po dosažení či udržení vytoužené tělesné kondice, jiní sport vnímají jako vhodnou příležitost pro trávení svého volného času s přáteli. Jiná skupina lidí vnímá sport z jeho výkonnostní stránky, jsou to profesionální sportovci, kteří sport mají jako své zaměstnání a věnují se mu i několik hodin denně. Další skupina představuje jakýsi průsečík těchto dvou množin, jsou to sportovci, kteří tzv. závodí pro radost, účastní se soutěží na nižších úrovních, věnují sportu spoustu svého volného času, avšak není to jejich zaměstnání, jen velká záliba. Mimo výše zmíněné skupiny lidí patří tací, kteří sport vnímají pouze pasivně, tedy z pozice diváka.

Vymezení samotného pojmu sport tedy může být těžší, než se na první dojem zdá. Vyplývá to z různých přístupů ke sportu jako takovému, avšak obecně lze vycházet ze dvou nejčastěji používaných přístupů pojetí sportu. Stále více mezinárodně přijímaný přístup představuje široké vnímání sportu, jako aktivity, kterou jedinec provozuje pro radost s cílem dosáhnout fyzické, psychické či obojí pohody. Tento přístup ke sportu je odvozen od pravděpodobných základů slova „*sport*“ v latinském „*disportare*“ či starofrancouzském „*le desportér*“, obojí lze přeložit jako bavit se, rozptylovat se či příjemně trávit čas (NOVOTNÝ, 2011). Druhé pojetí nahlíží na sport jako na jakýsi pracovní proces s účelem generování zisku (SLEPIČKOVÁ, 2005). Tento přístup zaměřený na profesionalizaci sportu, kdy se za hlavní ukazatele považují výkony, soutěže a výsledky je typický například pro severní Ameriku.

V realitě se sport nachází pravděpodobně v jakémsi sjednocení výše uvedených množin, jak ostatně vychází z definice sportu zveřejněné v 2. článku Evropské charty sportu:

„Sportem se rozumí všechny formy tělesné činnosti, které at' již prostřednictvím organizované účasti či nikoli, si kladou za cíl projevení či zdokonalení tělesné a psychické kondice, rozvoje společenských vztahů nebo dosažení výsledků v soutěžích na všech úrovních“ (Council of Europe, 1992).

Takto definovaný sport dává možnost k začlenění značné části pohybových aktivit společnosti pod jeden společný termín, v současnosti se ve světě stále více užívá spojení „sport pro všechny“ (NOVOTNÝ, 2011). Zároveň tato definice naznačuje, že sport neslouží pouze pro dosahování vítězství a stále vyšších výkonů, ale že lze ho provozovat pouze rekreačně či na úrovních nižších a zároveň že je to především prostředek k posílení fyzické a psychické kondice s velkým společenským potenciálem.

Původ těchto myšlenek lze vystopovat až do antického Řecka, kde se již tehdy konaly organizované tělesné aktivity za účelem zušlechtění člověka jako takového. Snaha o dosažení a zachování *kalokagathia*, čili harmonie duševní a tělesné krásy, byla stěžejní ideou veškerých těchto her. Myšlenkou *kalokagathia* se inspiroval Pierre de Coubertin, zakladatel Mezinárodního olympijského výboru při obnovování nejslavnějších z těchto starořeckých her. Obnovené Olympijské hry měly nést tzv. olympijskou myšlenku, kterou Coubertin sepsal ve svém díle *Antický ideál tělesné krásy a duchovní dokonalosti*, ve kterém mimo jiné píše o míru, který by měl hry provázet, slavnostním obřadu při zahájení, o rovnoprávnosti bez rasové, náboženské či politické diskriminaci apod. za účelem sjednotit všechny sportovce a společnými silami dosáhnout lepší společnosti i jednotlivce jako takového. Současnou podobu této olympijské myšlenky můžeme najít v základním článku Olympijské charty

2.2 Historie sportu

Vývoj a historie sportu, celosvětově i v rámci České republiky, je v případě analýzy financování tohoto odvětví velmi důležitou kapitolou. Dějiny sportu a historické souvislosti, které probíhaly na pozadí jeho vývoje, jsou stěžejní ze dvou důvodů: jednak pomáhají při pochopení socioekonomického významu sportu jako takového, a zároveň bez znalosti některých skutečností je jen velmi obtížné správně porozumět současné podobě systému podpory sportu.

2.2.1 Sport ve starověku a středověku

Již zmíněné antické olympijské hry konané ve starověkém Řecku naznačují, že počátky sportu sahají skutečně velmi hluboko do dějin lidské civilizace. Samotný vznik sportu lze v podstatě najít již v pravěku, kdy fyzické schopnosti a dispozice, vytrvalost a zdatnost představovaly vlastnosti rozhodující o přežití jedince. Toto ovšem nepředstavovalo prozatím sport jako takový, jednalo se spíše o fyzické aktivity. První skutečné náznaky organizovaného sportu se objevují ve starověku, především pak v Číně, kde již roku 2 689 př. n. l. císař Chuang-ti vytvořil systém léčebné a zdravotní gymnastiky, zvaný Kung- Fu. Již v 1. Tisíciletí př. n. l. vznikl v Číně systém zkoušek fyzické a duševní znalosti, který bylo potřeba absolvovat pro postup v úřednické kariéře. Náročnější varianta vznikla v 7. století př. n. l. jako zkouška pro přijetí potenciálních vojáků do armády. Za první kultury, provozující podoby sportu, které následně ovlivnily vnímání tělesné výchovy a fyzických aktivit ve starověkém Řecku, které mělo pro vývoj sportu na území Evropy stěžejní význam, byly Egypt a Mezopotámie, které dosahovaly vysoké úrovně tělesné výchovy, ale zároveň se pohybové aktivity objevovali na společenských událostech, jako byly různé obřady a slavnosti (WAIC, 2008).

Na evropském kontinentě představovaly zlom, který lze považovat za vznik sportu v podobě, jaké ho známe dnes, tzv. Panhelénské hry, starořecké slavnosti mezi které patřily například právě Olympijské hry. Historikové uvádějí, že první Olympijské hry se konaly roku 776 př. n. l. Sport se v antice stává jakýmsi harmonickým ideálem života a jeho nedílnou součástí. Povinnost udržovat si dobrou kondici a provozovat fyzické aktivity byla dokonce uvedena i v starořeckém zákoně (ŠVEC, 1996). Podoba řeckých sportovních her následně sloužila jako inspirace pro obnovení olympijských her ve starověkém Římě, kde byly současné disciplíny navíc doplněny o vojenský prvek. Hry se těšily v prvních třech stoletích našeho letopočtu velké oblibě Římanů, jelikož byly podporovány samotnými římskými císaři. Úpadek však nastal ve 4. století, kdy se křesťanství stalo oficiální ideologií Římské říše a označilo hry za pohanské. Na konci 4. století n. l. vydal císař Theodosius I. zákaz konání her a roku 426 jeho nástupce Theodosius II. tento zákaz zopakoval a dokonce došlo ke zbourání všech budov v Olympii, kde se hry konaly (DOVALIL 2004, GREXA 2011).

Po zániku římského impéria se postupně začala utvářet zcela nová, feudální společnost. Výsadní postavení získávají královské a knížecí dvory. Společnost pod

vlivem křesťanství pohrdá vším antickým a snaží se likvidovat veškeré přeživší zbytky této předchozí kultury. Křesťanství se upíná k duši a lidské tělo považuje za hříšné a nečisté a chová k němu neskonalejší odpor. Tento postoj přetrvává v evropské kultuře několik staletí až do nástupu ideálu rytíře, datovaného do 12. století. Rytíři začínají procházet intenzivní výchovou, která spojuje fyzické i duševní dovednosti. Vrcholem přípravy těchto rytířů vyjma samotných válek, byli rytířské turnaje, které zároveň představovaly společenskou událost těšící se velké oblibě. Tělesné výchově se postupně začíná věnovat i prostý lid a tělesná kultura jako taková tak opět nabývá na významu a stává se důležitou součástí běžného života. Její pozice ve společnosti se v následujících staletích stává pevnější a pevnější (WAIC, 2008).

2.2.2 Moderní sport

V prostředí anglických středních a vysokých škol se na přelomu 18. a 19. Století postupně vyvíjí moderní sport. Z dědictví dob minulých v podobě lidových her a zábav a šlechtických tělesných cvičení se zde formuje tzv. gentlemanský sport, ze kterého následně vychází sport amatérský. Naproti tomu profesionální sport má svůj původ v tzv. patronátní kultuře, objevující se již během 17. století, ve které se konaly různé soutěže, nejčastěji v běhu, šermu, veslování, zápasu a jízdě na koni, kde spolu soupeřili poddaní šlechticů, kteří jim za jejich výkony dávali finanční odměnu a organizovali pro ně soutěže. Během nich aristokratická společnost sázela na vítěze.

Paralelně tak fungoval amatérský a profesionální sport. Rozhodujícím kritériem pro toto dělení byl původ sportovce, respektive jeho práce. Profesionály představoval prostý, manuálně pracující lid, čili především dělníci a řemeslníci. Amatéry všichni ostatní sportovci. Účel tohoto dělení byl jednoduchý, aby se profesionálové z řad běžného lidu neúčastnili stejných her jako šlechtičtí amatéři, protože ač zaujímali nižší společenské postavení, sportovních výsledků dosahovali výrazně lepších.

Změna v pojetí amatérského a profesionálního sportu přichází v průběhu 19. století. Měřítkem nového dělení se stává výše příjmu peněz za odvedené sportovní výkony nikoliv původ či zaměstnání sportovce. V téže době vzniká v anglickém školním prostředí nová sportovní filozofie, jejíž hlavním pilířem je myšlenka fair play, tedy snaha o čestnou hru a vytvoření stejných podmínek pro všechny zúčastněné sportovce.

Stavebním kamenem sportovního prostředí se v této době v Anglii stává klub. Kluby byly z počátku uzavřené jen pro vybranou skupinu lidí, avšak postupně dochází k jejich zpřístupnění a nadále vznikají kluby veřejné, jejichž členem se mohl stát prakticky kdokoliv, kdo splňoval podmínky amatéra v případě amatérského klubu či profesionála v případě klubu profesionálního, zaplatil členské příspěvky a aktivně se podílel na chodu klubu. První kluby vznikají v Anglii již v druhé polovině 18. století., mezi nejstarší z nich patří např. Jockey Club založený roku 1750 či Golf Club z roku 1754. Pro následující vývoj sportu však stěžejní úlohu sehrají kluby elitních středních a vysokých škol, jako například Oxford, Cambridge, Eton, Rugby a další. Sport se na těchto školách v první polovině 19. století stal velmi významnou složkou školní výchovy, která sloužila nejen pro rozvoj fyzických dovedností studentů, ale byla profesory využívána například pro boj proti šikaně, upevnění demokratických zásad studenty, rozvíjení myšlenky fair play a podobně (WAIC, 2008).

Počet sportovních klubů velmi rychle rostl, spousta absolventů škol si po vystudování začala zakládat kluby vlastní, otevřené pro širokou veřejnost. S tím rostla i potřeba začít sport jednotně organizovat na vyšší úrovni. Vznikají tak vůbec první národní sportovní svazy – fotbalový Football Association v roce 1863, atletický Amateur Athletic Association v roce 1866 a plavecký Swimming Association roku 1869.

Nadšení pro sport, sportovní ideologie, používaná terminologie, ale také systém organizace sportu se začaly velmi rychle z Anglie rozšiřovat do zbylého světa, především do jiných zemí Evropy a do Severní Ameriky. Vznikají tak celosvětově další mezinárodní sportovní svazy, které postupně pomáhají ve vytváření mezinárodních vztahů jednotlivých zemí. Tyto svazy začínají postupně v průběhu 70. let 19. století realizovat první mezinárodní soutěže. Počet takovýchto soutěží v následujících dekádách ještě razantně vzrostl, organizátory se totiž krom svazů stávají samotné sportovní kluby, ale také jednotlivci. Takovýto boom měl však i své stinné stránky v podobě neshod jednotlivých organizátorů, skandálů provázejících jednotlivé soutěže a dalších problémů. Svazy proto začali volat po vytvoření mezinárodně platných pravidel, mezinárodních orgánů a systémů organizace jednotlivých sportů. Koncem 19. Století tak skutečně vznikají první mezinárodní sportovní federace a především roku 1894 na základě iniciativy francouzského pedagoga a sportovního nadšence Pierra de

Coubertina vzniká ve švýcarském Lausanne Mezinárodní olympijský výbor (DOVALIL, 2005).

Vznik Mezinárodního olympijského výboru a následný první ročník moderních olympijských her roku 1896 v Aténách dal silný impuls k dovršení internacionalizace sportu, vzniku dalších mezinárodních federací, zavedení mezinárodně platných pravidel jednotlivých sportů, ale také k novým přístupům k tréninkovým metodám a ke vzniku věkových a váhových kategorií. Roku v ruce s tím se začala hojně stavět sportovní infrastruktura, především všesportovní areály, které se tak obecně stávaly centry kulturního a společenského života. Současně se vznikem olympijských her a olympijského hnutí jako takového se začala šířit myšlenka míru a přátelství mezi všemi národy. Tímto moderní olympijské hry navazovaly na antickou tradici, tzv. ekecheirie, neboli vyhlášení mezinárodního míru po dobu konání olympijských her, kvůli bezpečnému cestování sportovců, druhý antický odkaz, který Coubertin při obnovování olympijských her následuje je ideál řecké výchovy, neboli kalokagathia, harmonie duše a těla, kdy se snaží u mladé generace dosáhnout všestranného a harmonického rozvoje člověka, čili nejen fyzické zdatnosti, ale také dobrých mravů, zastávání správných hodnot a celkově kultivované osobnosti. Nejen kvůli divácké atraktivitě, ale i pro tyto hodnoty se moderní olympijské hry dostaly velmi rychle do masového podvědomí a těšily se od svého vzniku velké oblibě (WAIC, 2008).

2.2.3 Vznik organizovaný sport na území České republiky

Období po tereziánských a josefinských reformách znamenaly pro české země značné uvolnění atmosféry ve společnosti. Nově nastolená podoba školního řádu pamatovala i na tělesná cvičení, která se tak staly pevnou součástí života studentů. Ale nejen jich, zájem o tělesnou kulturu stoupal, což lze vidět i na rozrůstající se nové sportovní infrastruktuře. V Praze byla roku 1810 například zřízena vůbec první vojenská plovárna v celé Evropě. Obecně byl však stále tělocvik a hry aktivitou provozovanou především šlechtou a bohatším měšťanstvem. Poté co rakouská vláda zakázala veřejný spolkový tělocvik, začínají ve 30. letech vznikat soukromé tělocvičné ústavy. Největší slávu si tehdy vybudoval tělocvičný ústav Jana Malypetra, založený v roce 1848 v Panské ulici. Malypetr nese velkou zásluhu na následujícím rozvoji tělesné výchovy u nás. Společně s K. J. Erbenem, F. L. Čelakovským a J. E. Purkyněm vytvořil první české tělocvičné názvosloví. Popularita jeho tělocvičného ústavu stále

rostla a kvůli neustále se zvětšující členské základně z řad českého i německého obyvatelstva, zřídil Malypetr pro své oddíly cvičenců vlastní cvičitelský sbor.

Revoluční rok 1848 však opět zatlačil tělocvik do ústraní, nástup Bachova absolutismu potlačil veškeré snahy o zavedení reforem školství a následný konkordát roku 1855 situaci okolo tělesné výchovy na školách ještě ztížil. Tělesná kultura se tak přes vysokou oblibu široké společnosti opět rozvíjela pouze v soukromých zařízeních. Pád Bachova absolutismu v roce 1859 nově nastoluje uvolněnou atmosféru, ve které bylo možná nově zakládat různé spolky. V roce 1861 proběhla snaha o založení česko-německého tělocvičného spolku, avšak poté co se kvůli finančním sporům tato dohoda nepodařila, rozhodla se česká část sportovní obce založit čistě český tělocvičný spolek. Tak 16. února 1862 na ustávající schůzi v tělocvičně Jana Malypetra vznikla Tělocvičná jednota Pražská, později Sokol Pražský (WAIC, 2008).

Předsedou Sokola Pražského byl zvolen Jindřich Fügner a jeho náměstkem dr. Miroslav Tyrš, žák Jana Malypetra, později hlavní osoba celého Sokolského hnutí. V roce 1862 byl ustanoven placeným náčelníkem Sokola a stal se rozhodující osobností veškeré činnosti Sokola, jak po stránce ideologické, tak i metodické a organizační. Myšlenka Sokola je založena na demokratických zásadách, svobodě, a rovnosti pro všechny. Snaha o prohloubení demokracie v Sokole byla podporována bratrstvím jednotlivých členů. Vznik Sokola zaznamenal veliký ohlas ve zbytku českých zemí a tak již během 60. let vznikají sokolské spolky i v ostatních českých městech, na konci 60. let dokonce vzniká první samostatný ženský tělocvičný spolek. Síla Sokola roste začátkem 80. let, kdy proběhl I. všesokolský slet u příležitosti 20. výročí založení. V polovině osmdesátých let činí členská základna téměř 18 tisíc členů sdružených ve 137 jednotách. V roce 1889 vzniká sjednocující organizace Česká obec sokolská. Sokol zaznamenává značné ohlasy i v zahraničí, a tak vznikají nové jednoty například na území Polska, ve Slovinsku, v Rusku, Bulharsku, Srbsku, ale také ve Francii, USA či v některých rakouských a německých městech. Během první světové války dochází k rozpuštění Sokola, kvůli mnohým sokolským příslušníkům, kteří přešli k dohodovým vojskům. Avšak činnost sokolských jednot jako samostatných subjektů pokračovala dál. Sokolská jednota pak sehrála významnou roli při vzniku samostatného Československa a během let první světové války, kdy působila jako polovojenský sbor. Čeští emigranti a sokolská mise zapříčinili ještě větší rozšíření sokolského hnutí do západní Evropy, USA

a ostatních slovenských zemí. Popularita Sokolu nebývala rostla i v českých zemích, před rokem 1948 čítala členská základna přes 1 milion sokolů (WAIC, 2008).

2.2.4 Vývoj sportu v Československu od roku 1945 do roku 1989

Během období první republiky se začíná v Československu silněji vnímat rozdělení sportu na profesionální a amatérský. Amatérský sport plnil zábavnou funkci a sloužil k vyplnění volného času občanů. Profesionální sport představuje takový sport, který je provozovaný jako zaměstnání za účelem příjmu, zároveň se stává populárním vyplněním volného času občanů jakožto diváků. Až do druhé světové války však výrazněji převažuje sport amatérský. Stát si uvědomoval důležitost sportu pro společnost a zakládá Úřad pro správu veřejného zdravotnictví a tělesné výchovy (obdobu dnešního ministerstva), který měl mimo jiné na starost rozvoj a organizaci sportu na území Československa (BOSÁK, 1969).

Zásadní změny ve vnímání sportu přicházejí v roce 1945 po skončení druhé světové války. Sport je vnímán jako nástroj pro vojenskou přípravu mládeže a fyzické vzdělávání občanů. Zároveň vzniká snaha využít sport pro propagaci Sovětského bloku a komunistického hnutí v zahraničí. Z těchto důvodů hledá Komunistická strana Československa jednotnou organizaci, která by zastřešovala veškeré sportovní hnutí. V roce 1949 vzniká zákon č.187/1945 Sb., o státní péči a tělesnou výchovu a sport, v němž bylo zavedeno sjednocení veškerých sportovních institucí do Sokola. Sokol byl jmenován „jednotnou lidovou tělovýchovnou a sportovní organizací“ a připadnul mu veškerý majetek ostatních sportovních subjektů, po jejich zániknutí (GREXA, 2011).

Po mnohém novelizování tohoto zákona však roku 1952 dochází ke zrušení Sokola a veškerou péči o sport převádí na nově vzniklý orgán státní správy v oboru tělovýchovy a sportu - Státní výbor pro tělesnou výchovu a sport. Sport tak začal být organizován pomocí státních podniků a institucí a financován podle systému uplatňovaném v Sovětském svazu. To lze považovat za kořeny systému podpory sportu z veřejných zdrojů v ČR v dnešní podobě. V roce 1956 byl vydán zákon, na jehož základě došlo ke zrušení Státního výboru pro tělesnou výchovu a sport, který v plné míře nahradila dobrovolná organizace Československý svaz tělesné výchovy. ČSTV disponovali kompetencemi vrcholných orgánů státní správy a institucionálně

zastřežovala veškeré sportovní aktivity v Československu. Jedinou výjimku tvořil Svazarm, který sdružoval sporty obsahující branné prvky (NOVOTNÝ, 2011).

Novou podobu institucionálního postavení sportu v Československo znamenal v roce 1969 vydaný Kompetenční zákon České národní rady *o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České socialistické republiky*. ČSTV byl rozdělen na dvě organizace samostatně pro Česko a Slovensko. Bylo zřízeno Ministerstvo pro mládež a tělesnou výchovu, které následně převzalo původní pravomoci a kompetence ČSTV. Nově nastolené uspořádání vydrželo však pouhý rok a následně dochází k zániku tohoto ministerstva a veškeré kompetence jsou zpátky navráceny obnovené organizaci ČSTV. Původní idea zaniklého ministerstva se v pozdějších letech zahrnula pod Ministerstvo školství, kterému proto byl změněn název na Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, tak jako je tomu dodnes. Šlo však jen o formální změnu bez výrazného vlivu na kompetence ČSTV či způsob financování sportu ze státního rozpočtu.

2.2.5 Vývoj sportu v Československu a ČR po roce 1989

Rok 1989 znamenal v historii české respektive československé společnosti zásadní zlom. Výrazným změnám se proto nevyhlo ani prostředí sportu a tělovýchovy. Do roku 1989 zastávala v zásadě monopolní postavení v oblasti sportu celostátní organizace ČSTV, která sdružovala veškeré sportovní svazy, sportovní hnutí a tělovýchovné jednoty. Struktura sportu pod vedením ČSTV byla silně centralizovaná. Po sametové revoluci však společnost volala po změně a vytvářel se tlak na decentralizaci a nástup nových organizací a majetkové rozdělení (GREXA 2011).

Z ČSTV se vyčleňuje Československý olympijský výbor, dochází k obnovení České obce sokolské, ORLA, vzniku YMCA a YWCA a několika dalších zastřešujících sportovních subjektů. Naopak dochází k rozpadu Svazarmu, kterého nahradili menší sportovní organizace. V březnu 1990 dochází k ukončení činnosti ČSTV, který nahrazuje Český svaz tělesné výchovy, Slovenský svaz tělesné výchovy a Československá konfederace sportovních a tělovýchovných svazů. Právními nástupci ČSTV se stávají jednotlivé svazy, kluby a tělovýchovné jednoty. Nástupnické organizace se následně registrovaly u Ministerstva vnitra a byl mezi ně rozdělen majetek do té doby příslušící ČSTV, vyjma školních sportovišť (GREXA, 2011).

Zodpovědným orgánem státní správy za oblast sportu a tělovýchovy se stalo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, v rámci kterého byly ustanoveny samostatné odbory – odbor sportu a odbor mládeže, které měli na starost přerozdělování financí ze státního rozpočtu. V roce 1993 dochází ke vzniku Sazka a.s., akciové společnosti státní loterie, jejímiž akcionáři se po rozhodnutí vlády stal ČSTV a další nástupnické organizace. Následující rok bylo ustanoveno tzv. všesportovní kolegium, složené z nově vzniklých zastřešujících organizací, jehož cílem je hájit zájmy sportovních organizací v oblasti finanční podpory ze strany státu.

Avšak i přesto v oblasti sportu chyběla jednotná koncepce a jednoznačně nastavená pravidla systému podpory ze strany státu. Tento nedostatek vyřešil až v roce 2001 Zákon č. 115/2001 Sb., *o podpoře sportu*. Díky tomuto zákonu bylo upevněno postavení sportu ve společnosti. Zákon představuje sport jako veřejně prospěšnou činnost, ukládá povinnost MŠMT zajišťovat dostatečné financování oblasti sportu a vymezuje jeho kompetence jakožto zastřešujícího státního orgánu. Zákon dále upravuje působnost ostatních samosprávných celků (kraje a obce).

Jednou ze zásadních historických událostí mající vliv na současnou podobu financování sportu v ČR proběhla v letech 2011 – 2013. Společnost SAZKA, jejímiž akcionáři byly od roku 1993 sportovní organizace, provozuje na území České republiky sázky a loterie. Zisk z této činnosti byl následně odváděn do státního rozpočtu, odkud měl dále směřovat na podporu tělovýchovy a sportu. Po přijetí *Novely loterijního zákona* č. 63/1999, byla státu odebrána možnost alokovat získané peněžní prostředky, místo toho probíhá alokace na základě výše akcionářských podílů (ČSTV 68%, ČOS 14%, ostatní organizace pod 6%). 30. 5. 2011 byl vyhlášen konkurz společnosti SAZKA, a.s. Z toho důvodu ztratily zastřešující sportovní organizace a svazy zásadní zdroj svých příjmů. Za jeden z důvodů pádu SAZKY byla označena nečinnost hlavního akcionář ČSTV. Po pádu SAZKY tak dochází v roce 2013 k transformaci nedůvěryhodného ČSTV na Českou unii sportu (ČUS).

Další velkou změnou, která měla dopad na financování sportu, přišla s novelou loterijního zákona platnou od 1. 1. 2014, která ruší povinnost odvádět 6-20% svého zisku na veřejně prospěšné účely. Namísto toho se tyto peníze rozdělují poměrnou částí mezi jednotlivé obce, které následně samy rozhodují o jejich alokaci.

2.3 Dělení sportu

Sport je nebývale rozsáhlý a nejednoznačný systém, který je proto potřeba, pro správnou orientaci v problematice financování sportu, rozdělit dle jasných kritérií. Možné dělení se nabízí dvojí: tradiční dělení podle Koncepce státní podpory v České republice, které rozděluje oblasti sportu z hlediska výkonnostní úrovně; alternativní dělení nabízí společnost KPMG¹, která každému jednotlivému sportu přiřazuje několik atributů na základě kterých je následně vytvořeno 6 skupin sportů.

2.3.1 Tradiční dělení sportu

Podle Koncepce státní podpory sportu v České republice, vydané v březnu roku 2011 lze sport rozdělit do následujících pěti skupin:

- Vrcholový a profesionální sport
- Výkonnostní sport
- Sport pro všechny
- Sport na školách
- Sport pro handicapované

Vrcholový a profesionální sport – sport na té nejvyšší výkonnostní úrovni. Sportovci jsou organizováni v rámci jednotlivých sportovních klubů a účastní se soutěží organizovaných pod hlavičkou zastřešujícího svazu. Konzumentem „hodnot“ vytvářených vrcholovým sportem je společnost z pozice diváka. Velice obdobnou skupinou je sport profesionální, s tím rozdílem, že je zpravidla organizován v obchodních společnostech, které jsou financovány bez finanční podpory ze státního rozpočtu. Vrcholový a profesionální sport plní zároveň propagační funkci skrze účast klubů a jednotlivců na mezinárodních akcích, kde tak reprezentují ČR. Specifické podskupiny této kategorie tvoří *státní sportovní reprezentace* a *sportovně talentovaná mládež*, kterým je věnována zvláštní péče vzhledem k jejich potenciálu dosažení dobrých výsledků na mezinárodních akcích a tím i dobré reprezentace ČR v zahraničí

Výkonnostní sport – zájmová činnost soutěžního charakteru. Obdobně jako ve vrcholovém sportu jsou zde sportovci sdružováni do sportovních klubů, ve kterých je organizována systematická sportovní příprava. Kluby a jejich členové se účastní soutěží rozdělených do věkových a výkonnostních kategorií, které organizuje daný sportovní

---

¹ KPMG Česká republika, s.r.o. (dále jen „KPMG“) je renomovaná poradenská společnost, jejíž část se věnuje finančním analýzám v oblasti sportu

svaz. Hlavními konzumenty „hodnot“ výkonnostního sportu jsou samotní sportovci, kteří tyto hodnoty vytvářejí (emoce, sociální kontakt, fyzické zdokonalování, seberealizace atd.)

Sport pro všechny – zájmový, organizovaný nebo neorganizovaný sport a pohybové aktivity. Do této oblasti spadají veškeré sportovní a pohybové aktivity provozované jako koníček, nehledě na skutečnost, zda právě provozovaná aktivita je rekreačního, soutěžního či nesoutěžního charakteru. Hlavními a v ideálním případě i jedinými hodnotami sportu pro všechny je zábava, sociální kontakt, fyzická vyžití jako takové, zlepšení či udržení fyzické i psychické kondice

Sport na školách – zájmové aktivity ve školních klubech. Školní sport může být provozován čistě zájmově s nesoutěžním charakterem, ale zároveň v rámci školních či meziškolních soutěží. Jedná se o nadstavbu povinné tělesné výchovy, která by měla posilovat vztah žáků ke sportu a napomáhat jim k všestrannosti a zvládnutí daných pohybových činností.

Sport handicapovaných – sportovní a pohybové aktivity osob se zdravotně sníženými schopnostmi. Sport handicapovaných je v ČR provozován individuálně i organizovaně na všech výše zmíněných úrovních. Napomáhá velmi výrazně společenské integraci, posílení sebedůvěry, ke kompenzaci zdravotních omezení, výchově samostatnosti a soběstačnosti, ale je zároveň využíván jako skvělý prostředek pro rehabilitaci. Sport handicapovaných je členěn do kategorií podle druhu postižení. V rámci sportovního prostředí ČR má vlastní organizační strukturu.

2.3.2 Alternativní dělení sportu

Společnost KPMG ve své studii Koncepce financování sportu z roku 2012 rozdělila jednotlivé sporty do 4 kategorií na základě následujících vstupních faktorů: rozšířenost sportu (masovost), mediální atraktivita, zda je sport příjemcem přímé podpory MŠMT a zda se jedná o olympijský či neolympijský sport. Takto rozdělené sporty doplnily dvě zbylé skupiny – organizace sdružující handicapované sportovce a organizace s přímou podporou MŠMT zastřešující Sport pro všechny (viz Tabulka č.1).

Tabulka č. 1: Rozdělení sportovních odvětví dle Konceptu financování sportu v ČR

Název skupiny	Charakteristika	Příklady sportů patřící do dané skupiny
1. skupina	Masové, mediálně atraktivní sporty s přímou podporou MŠMT	Fotbal, lední hokej, plavání, atletika, cyklistika, golf, lyování, tenis, volejbal, basketbal
2. skupina	Nemasové, mediálně méně atraktivní sporty s přímou podporou MŠMT	Házená, moderní pětiboj, judo, řecko-římský zápas, vodní pólo
3. skupina	Neolympijské sporty s přímou podporou MŠMT	Florbal, ragby
4. skupina	Neolympijské sporty bez přímé podpory MŠMT	Travní lyžování, Český svaz skibobistů
5. skupina	Organizace sdružující hendikepované sportovce	Český svaz zrakově postižených sportovců, Český svaz tělesně postižených sportovců
6. skupina	Organizace s přímou podporou MŠMT zastřešující Sport pro Všechny	Česká asociace sportu pro všechny, Klub českých turistů, Sokol

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat KPMG, 2012

3 POZITIVNÍ A NEGATIVNÍ VLIVY SPORTU

Sport představuje v moderním světě unikátní fenomén, který má vliv na obyvatele všech kontinentů bez ohledu na jejich sociální postavení, vyznání, rasu či pohlaví. Jeho nepopíratelný význam a přínos pro společnost je mezinárodně dlouhodobě oceňován. Sport totiž nelze vnímat pouze jako pohybovou aktivitu sloužící k zábavě a aktivní výplni volného času. Sport má vliv na společnost z několika různých hledisek, ať již se jedná o přínosy přímé či sportem následně vyvolané. Stěžejní oblastí těchto přínosů sportu jsou přínosy ekonomické, avšak sport vytváří pozitivní efekty i v jiných, neméně důležitých oblastech. Souhrn těchto přínosů jednoznačně odpovídá na otázku *Proč financovat sport z veřejných zdrojů*. Sport v současné době představuje společenský a ekonomický jev, který přispívá k rozvoji společnosti a jehož význam neustále roste.

3.1 Ekonomické přínosy sportu

Sport se výrazně podílí na národním hospodářství většiny zemí vyspělého světa, a to nejen na tvorbě samotného HDP, ale také na dalších makroekonomických ukazatelích. Sport se v rámci domácností žijících v EU podílí 1,1 až 3,6% na celkové spotřebě. Pokud by se do tohoto výpočtu zahrnula i výše sázek na sport, bylo by toto číslo ještě podstatně vyšší. Hrubý domácí produkt, jakožto jeden z nejsledovanějších ukazatelů hospodaření zemí je ve významné výši tvořen právě sportem. Během rakouského předsednictví Evropské unie v roce 2004 vygenerovalo sportovní odvětví 307 miliard eur, což odpovídalo přibližně 3,7% HDP celé EU. Zároveň bylo během tohoto roku vytvořeno 15 milionů pracovních míst právě díky sportovnímu odvětví, což představovalo cca 5,4% celkové pracovní síly EU (NOVOTNÝ, 2011; Komise evropských společenství, 2007). Pro ČR se v posledních letech podíl sportovního odvětví na tvorbě HDP odhaduje na 2,7 % a zaměstnává přibližně 3,8 % občanů (KPMG, 2012).

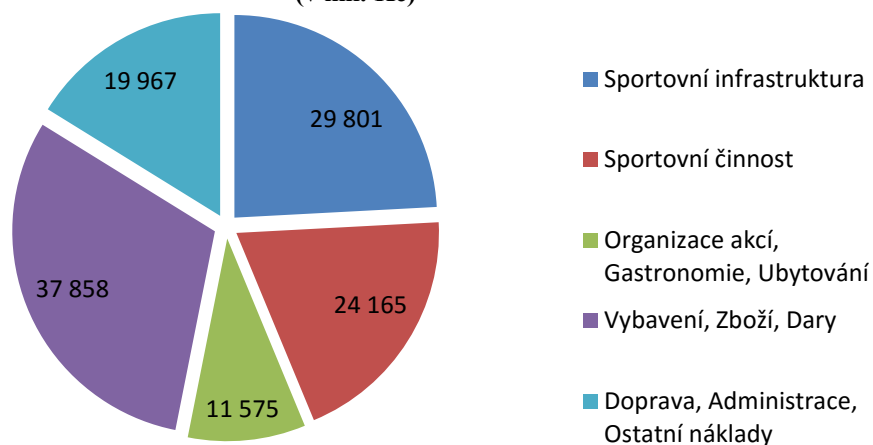
3.1.1 Přínosy sportu do veřejných rozpočtů

Jeden z nejčastěji používaných argumentů pro navýšení podpory sportu z veřejných zdrojů je jednak výše finančních prostředků, které díky sportovnímu odvětví zpětně plynou do veřejných rozpočtů, ale také jejich poměr k výši podpory na tuto oblast vydanou. Pro vyjádření reálné výše příjmů do veřejných rozpočtů způsobené sportovním odvětvím je potřeba při výpočtu zohlednit co nejvyšší množství skutečností, které mají přímý či nepřímý dopad na konečnou podobu ekonomických přínosů

plynoucích ze sportu. Společnost KPMG proto ve svých studiích, ve kterých se zabývá výpočtem ekonomických přínosů, využívá multiplikačního modelu. V tomto modelu je, po rozčlenění dané oblasti na několik podskupin, vyjádřena celková spotřeba oblasti, sestávající se z dílčích spotřeb jednotlivých podoblastí. Následně po vyčíslení nákladů, odhadu ziskové marže, kalkulace zisku dochází k výpočtu DPH, poplatku za pobyt, daně z příjmu právnických a fyzických osob, spotřební daně a odvodů na sociální a zdravotní pojištění. V rámci veškeré podskupiny dochází k rozdělení výdajů mezi subdodavatele daných produktů či služeb, a to až do desáté úrovně hierarchie včetně externích subjektů (dodavatelé energie, surovin atd.)

V roce 2011 byla celková spotřeba sportu vyčíslena na 123,4 mld. Kč. Nejvýznamnější položku tohoto objemu financí představovaly výdaje na sportovní vybavení, zboží a dary, a to ve výši cca 37,9 mld. Kč což představuje téměř 31% celkové spotřeby sportu. V sestupném výčtu následovaly výdaje na sportovní infrastrukturu, na sportovní činnost, na dopravu, administrativu a další obdobné výdaje, oblast s nejnižšími finančními výdaji představovala organizace akcí, gastronomie a ubytování. Struktura spotřeby je naznačena na grafu č. 1.

Graf č.1: Struktura celkové spotřeby ve sportu v ČR v roce 2011 (v mil. Kč)

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat KPMG, 2012

Tato spotřeba byla z největší části realizována domácnostmi, ty se na celkové spotřebě podíleli z téměř 80% při útratě 98,3 mld. Kč. Následují výdaje státního a veřejného sektoru ve výši cca 14,7 mld. Kč (téměř 12%) a sportovní organizace (vlastní činnost) a soukromý sektor se na celkové spotřebě ve sportovním odvětví podílely hodnotou téměř 10,4 mld. Kč (8%). Podle výpočtů společnosti KPMG dosahovala

hodnota tržeb ve sportovním odvětví v roce 2011 po zohlednění multiplikace a návazných nákladů téměř 247 mld. Kč.

Z celkové spotřeby 123,4 mld. Kč putoval do veřejných rozpočtů přínos ve výši 52,1 mld. Kč. Z celkové sumy lze tedy odvodit, že výdaj do sportu ve výši 100 Kč přinese do veřejných rozpočtů 42,20 Kč. Tabulka č.2 naznačuje rozdělení celkové spotřeby a výši příjmů veřejných rozpočtů z jednotlivých oblastí sportovního prostředí.

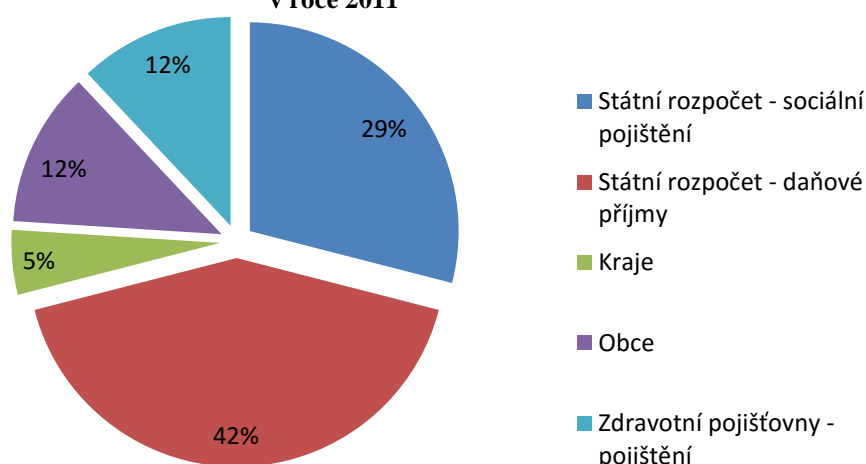
Tabulka č. 2: Příjmy veřejných rozpočtů ze sportu v roce 2011 (v mil. Kč)

	Sportovní infrastruktura	Sportovní činnost	Organizace akcí, Gastronomie, Ubytování	Vybavení, Zboží, Dary	Doprava, Administrativa, Ostatní náklady,	Celkem
Celkový příjem veřejných rozpočtů	11 086	10 732	5 123	16 634	8 488	52 061
Daňové odvody / Spotřeba v oblasti sportu	37,20%	44,41%	44,26%	43,94%	42,51%	42,20%

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat KPMG, 2012

Z celkové sumy 52,1 mld. Kč přínosů státního a veřejného sektoru dosahuje nejvyššího podílu státní rozpočet prostřednictvím přímých daňových příjmů (21,6 mld. Kč) a odvodů na sociální pojištění (15,3 mld. Kč). Obdobné hodnoty ve výši 6,4 mld. Kč a 6,3 mld. Kč dosahují příjmy obcí a zdravotních pojišťoven (odvody na zdravotní pojištění). Nejnižšího podílu přínosů do veřejných rozpočtů z oblasti sportu dosahují kraje s hodnotou cca 2,6 mld. Kč. Strukturu příjmů přínosů sportu do veřejných rozpočtů a vyplývající saldo naznačuje graf č. 2.

Graf č.2: Struktura přínosů sportu pro veřejné rozpočty v ČR v roce 2011

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat KPMG, 2012

Na celkových příjmech státního rozpočtu se sportovní odvětví podílí 3,3%. Podíl sportu včetně multiplikačních efektů na HDP ČR pak dosahuje 2,7%. Z hlediska tvorby HDP zaujímá podíl sportu podobných hodnot jako například zemědělství, lesnictví a rybářství, výroba potravinářských výrobků či výroba motorových vozidel, přívěsů a návěsů.

3.1.2 Zaměstnanost

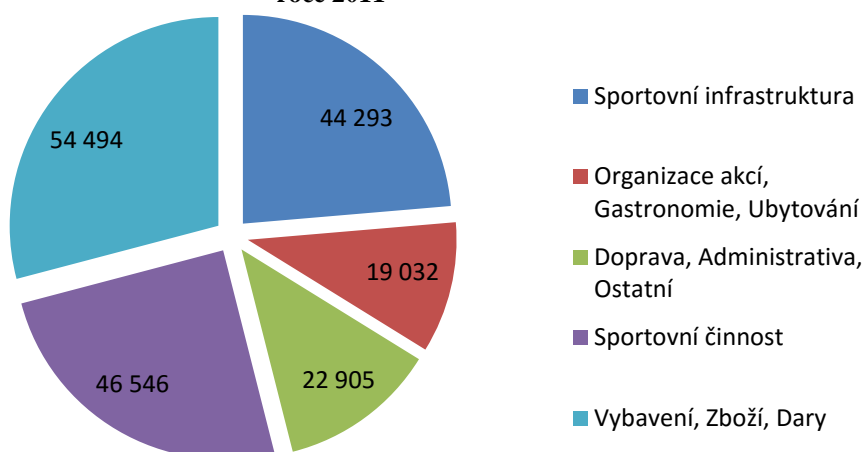
Zaměstnanost patří mezi nejsledovanější makroekonomické ukazatele zemí. Sport patří mezi oblasti s velkým potenciálem v otázce zaměstnanosti, jelikož s neustále rostoucím zájmem o sport a zároveň se zvyšujícími se požadavky na sport a jeho profesionalizací, vzniká značné množství nových pracovních míst. Ač je metodologicky velmi náročné správně definovat, jaká pracovní místa vytváří sportovní odvětví, je nepopiratelným faktem, že se tato oblast na zaměstnanosti zemí podílí velkou měrou. Jednu z poslední komplexních studií na téma podílu sportovní zaměstnanosti na zaměstnanosti celkové v Evropské unii, byla Bílá kniha o sportu z roku 2007, která uvádí, že sportovní prostředí vytvořilo v členských zemích 15 milionů pracovních míst, což odpovídá 5,4% pracovní síly EU.

V 1990 vytvářel sport v České republice celkem cca 73 000 pracovních míst, což při tehdejší zaměstnanosti čítající 4 924 mil. představovalo podíl 1,48%. Z tohoto množství tvořila téměř 70% pracovní místa, která jsou následně vyvolána sportem a zbylých více jak 30% pracovních míst zahrnuje vlastní sportovní aktivity, spojené s finanční

odměnou za činnost v oblasti sportu nebo takovou, která na ni přímo dohlíží (čili profesionální sportovci, sportovní trenéři a instruktoři, cvičitelé a funkcionáři.)

Společnost KPMG vyčíslila sportovní zaměstnanost v roce 2011 na 187 270 plných ročních pracovních úvazků, což odpovídá podílu 3,8% na celkové zaměstnanosti ČR (včetně multiplikačních efektů). Při porovnání počtu pracovních míst vytvořených ve sportovním prostředí se zaměstnaností v národním hospodářství, dosahuje sport vyšších hodnot než například tyto oblasti²: zemědělství, lesnictví a rybnářství, ubytování stravování a pohostinství, profesní, vědecké a technické činnosti či podpůrné a administrativní činnosti (ČSÚ, 2015). Graf č.3 naznačuje rozdělení sportovních pracovních úvazků do pěti již zmiňovaných oblastí.

Graf č.3: Rozdělení pracovních úvazků vyplýjících ze sportu v roce 2011

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat KPMG, 2012

3.2 Sociální přínosy sportu

Sport má ohromný potenciál využití pro účely sociálního začleňování, společenské soudržnosti, integrace a rovných příležitostí. Sportování patří k lidským činnostem založených na společenských, výchovných a kulturních hodnotách bez ohledu na národnost, náboženství, pohlaví, věk či sociální postavení. Sport by tedy měl představovat jeden z hlavních nástrojů pro vytváření rovných podmínek pro všechny zúčastněné, včetně lidí handicapovaných či žijících na okraji společnosti v znevýhodněných poměrech. Všichni tito účastníci by měli mít ke sportu a všemu co je s ním spojeno umožněn přístup.

² Dle dělení sekcí CZ - NACE

„Je proto nutné věnovat pozornost specifickým potřebám a situaci nedostatečně zastoupených skupin a vzít na zřetel zvláštní roli, kterou může sport hrát u mladých lidí, lidí zdravotně postižených a lidí pocházejících ze znevýhodněných poměrů. Sport může rovněž usnadnit integraci migrujících osob a osob cizího původu do společnosti, jakož i podpořit mezikulturní dialog (Komise evropských společenství, 2007).

Mezi další sportovní přínosy pro společnost lze označit hodnoty, které jsou se sportem spjaty a dochází tak k jejich přenosu na zúčastněné sportovce. Jsou jimi například: vzájemný respekt, zásady fair play, dodržování pravidel hry, solidarita, disciplína, schopnost spolupracovat a další. Tyto hodnoty slouží nejen k aktivnímu zapojení jedince do společnosti a vštěpení mu správných životních zásad, ale také jako skvělá prevence před kriminální delikvencí sportujících jedinců.

Mezi společenskými přínosy sportu nelze opomenout podporu rovnosti postavení mužů a žen, ale ani dobrovolnickou práci, která je se sportem celosvětově spojená. Pořádání amatérských sportů v rámci neziskových organizací, stejně jako podílení se na organizaci vrcholových sportovních akcí, představuje pro dobrovolníky zajímavou možnost zapojení se do společnosti, příležitost k neformálnímu vzdělávání se, posílení aktivního občanství, ale také například šanci zajištění si budoucího profesního uplatnění.

3.3 Zdravotní přínosy sportu

„Nedostatek tělesné aktivity zvyšuje výskyt nadváhy, obezity a četných chronických onemocnění, jako jsou kardiovaskulární choroby a diabetes, které snižují kvalitu života, ohrožují život jednotlivců a zatěžují rozpočty zdravotnictví a hospodářství“ (Komise evropských společenství, 2007).

Sport tedy nejen že slouží k relaxaci a zábavě, ale především zlepšuje fyzickou kondici obyvatelstva a tím slouží, mimo jiných zdravotních přínosů, jako prevence před obezitou, nadváhou a dalšími chorobami způsobené špatnou životosprávou. Nedostatečná či nepravdělná tělesná aktivita je hlavní příčinou obezity či nadváhy a tedy i rizika vzniku onemocnění s tím spojených, jakými jsou především: diabetes 2. Typu, infarkt myokardu, cévní nemoci mozku, ischemické nemoci srdce, ateroskleróza a další. Česká republika zaujímá smutné prvenství ve srovnání s evropskými a dalšími vybranými zeměmi v podílu osob s nadváhou a obezitou (viz graf č.4). Více než 66%

české populace dosahuje hodnoty BMI³ vyšší než 25,0, což představuje spodní hranici normální váhy. Tito lidé se tedy potýkají s nadváhou či obezitou, v poměru cca 2:1.

Graf č.4: Prevalence nadváhy (v %) – mezinárodní srovnání procentního zastoupení dospělých osob s nadváhou a obezitou

Zdroj: World Health Organization – Nutrition, Physical Activity and Obesity, 2013

Obyvatelé České republiky si obecně se zdravým životním stylem příliš hlavu nelámou. Vyjma již zmíněné statistiky v počtu obézních obyvatel, obsazuje česká populace přední příčky i v ostatních nelichotivých statistikách: počtu vykouřených cigaret, množství vypitého alkoholu apod. Známa je rovněž oblíbenost Čechů v tučných a obecně nezdravých jídlech. Zajímavé srovnání nabízí Holčík, který porovnává životní styl (množství vypitého alkoholu, vykouřených cigaret a spotřebované zeleniny) a průměrnou délku života občanů České republiky a Švédska. Občané České republiky vypijí více než dvojnásobné množství čistého lihu na hlavu ročně než občané Švédska. Průměrná doba dožití byla ve Švédsku v roce 2008 o 4 roky delší než v České republice. Je vhodné zmínit, že podle průzkumů Eurobarometer se švédská populace oproti té české věnuje pravidelnému sportování a aktivnímu pohybu téměř dvojnásobně a denní spotřeba tuku v gramech na osobu je v severské zemi o 10% nižší než v České republice (KPMG, 2014).

V březnu 2014 byl zveřejněn veřejný průzkum Eurobarometer zadaný Evropskou komisí, zabývající se Sportem a pohybovými aktivitami v zemích Evropské unie. Úroveň pohybové aktivity dospělých v České republice se pohybuje na průměru

³ BMI – Body mass index, neboly Index tělesné hmotnosti, vyjadřuje vztah mezi tělesnou hmotností a výškou

Evropské unie. Nejčastěji uváděným důvodem, který brání pravidelnému sportování, byl u dospělých nedostatek času.

Chování vedoucí k obezitě či k nadváze je však v České republice pozorováno nejen u dospělých, ale především u dětí. Světová zdravotní organizace ve svém mezinárodním výzkumu uvádí, že s rostoucím věkem tráví děti a mládež čím dál více času pasivním způsobem (např. sledováním televize) – více než třetina dětí tráví denně před televizní obrazovkou 4 a více hodin (WHO, 2013). U dětí a mládeže dochází neustále k snižování pohybové aktivity. Třetina dětí neprovozuje žádnou pravidelnou tělesnou aktivitu a neustále klesá podíl žáků, kteří se účastní hodin tělesné výchovy. Podle aktuálních průzkumů je čtvrtina dětí na základních školách dlouhodobě omluvena z hodiny tělesné výchovy, ve většině případů bez zvláštních důvodů.

Jako vhodná a zároveň ekonomicky efektivní snaha o zastavení růstu podílu lidí trpících výše zmíněnými onemocněními a zároveň vytváření prevence před těmito jevy se nabízí řešení právě skrze sport a zdravý životní styl. Finanční podpora směřující do sportovních klubů, sportovní infrastruktury, vzdělávání v oblasti sportovního vedení a dalších oblastí by vyvolala nárůst počtu sportovců, aktivních i rekreačních, což by vedlo ke snížení počtu nemocných. Nižší počet nemocných obyvatel sebou nese samozřejmě úsporu výdajů na jejich léčbu. Odborná veřejnost z oblasti sportovního lékařství zastává názor, že sport a aktivní pohyb obecně má zásadnější dopad na prevenci nemocí než pouhý fakt, že člověk nemá nadváhu či obezitu.

„Z toho vyplývá, že udržování tělesné hmotnosti v normě (odvozené např. podle BMI) pouze zdravým stravováním, nemusí mít takový efekt na prevenci nemocí, v případě že jedinec nesportuje a nemá dostatek aktivního pohybu. Sport a aktivní pohyb je tedy klíčovým nástrojem prevence“ (KPMG, 2014)

Závěr z panelu Ekonomického fóra z roku 2009 konaného v Davosu tvrdí, že 1 dolar investovaný do sportu ušetří až 4 dolary ve zdravotnictví. Obdobným výpočtem se zabývala společnost KPMG pro české prostředí. Ta své zaměření zúžila na problematiku nadváhy a obezity a jimi ovlivněných nemocí⁴. Podle této studie by investice ve výši 275 mil. Kč navýšila o 1% podíl sportovců oproti současnému stavu, tedy nárůst přibližně o 100 000 sportujících (aktivních i rekreačních). Díky tomuto

---

⁴ Tato onemocnění jsou například: Diabetes 2. typu, infarkt myokardu, ischemické nemoci srdeční, cévní nemoci mozku, ateroskleróza a další

nárůstu by bylo dosaženo snížení počtu nemocných o 5 200⁵ Vysvětlit efektivitu prevence. Celková úspora výdajů díky takovému snížení potu nemocných by dosáhla výše 697 mil. Kč ročně. To znamená, že každých 100 Kč investovaných do prevence nadváhy a obezity ušetří ekonomice 253 Kč. Vzhledem k tomu, že v této studii byla zohledněna pouze problematika onemocnění související s nadváhou a obezitou, lze předpokládat, že faktická úspora nákladů ve zdravotnictví vyvolaná investicí do sportu by byla ještě větší.

3.4 Ostatní přínosy sportu

3.4.1 Marketingové přínosy

Sport funguje jako jeden z nejefektivnějších způsobů propagace České republiky v zahraničí. Pozitivnímu vnímání země napomáhají například sportovní akce mezinárodního významu konané na území ČR, dobré výsledky českých sportovců v zahraničí atd. Takovéto zviditelnění funguje jako jakási marketingová kampaň, kdy se skrze světová média může prezentovat Česká republika jako taková či jednotlivá pořadatelská města. Úspěšně zorganizovaná či jakýmkoliv způsobem zajímavá či originální akce zároveň funguje jako skvělá reklama danému organizačnímu týmu či produkční společnosti.

„Pětasedmdesát procent pozitivních zmínek o Česku v zahraničí souvisí právě se sportem“ Jiří Kejval (mpo.cz, 2013)

3.4.2 Přínosy cestovního ruchu

Částečnou návaznost na marketingové přínosy má propojení sportu a cestovního ruchu. Sport se stále větší měrou zaslouhuje o rozvoj cestovního ruchu. Jednou skupinou turistů putujících do České republiky jsou pasivní cestovatelé za sportem, tedy ti, kteří na dané místo cestují za účelem zhlédnutí sportovního závodu či utkání jako diváci. Druhou skupinou jsou turisté vyhledávající sportovně-aktivní dovolenou. Mezi nejoblíbenější náplně takovýchto dovolených patří v České republice lyžování (sjezdové i klasické), cyklistika a pěší turistika.

---

⁵ Je počítáno s pouze částečnou efektivitou prevence prostřednictvím sportu (např u diabetu 2. Typu je to pouze 45 %

„Do pozitivního vývoje cestovního ruchu se v prvním pololetí promítlo několik faktorů. Patří sem například významné sportovní události, které ovlivnily příjezdový cestovní ruch v místech svého konání“ Karla Šlechtová (aktuálně.cz 2015)

3.4.3 Vzdělání

Kromě hodnot, kterým sport učí zúčastněné sportovce, zmíněné výše, jakými jsou například vzájemný respekt, disciplína, zásady fairplay, umění prohrávat apod. napomáhá také sport k rozvoji motivace, schopností, znalostí, schopnosti předvídat jednotlivé situace a schopnosti zorientovat se v nich. Sport může pro mnohé děti fungovat jako jakási příprava na život a budoucí zaměstnání díky rozličným problémovým či vypjatým situacím, ke kterým může v průběhu jejich sportování docházet a které se tak budou již v dospívajícím věku učit zvládat.

3.5 Přínosy vrcholných sportovních akcí

Pořádání mezinárodních sportovních akcí má nejen velký marketingový dopad, jak je zmíněno výše, ale také zásadní vliv na ekonomický růst. Pořádání sportovních akcí většího významu je tak bráno nejen jako prestižní záležitost, ale také jako příležitost pro navýšení HDP a zaměstnanosti. Významné mezinárodní události silně podporují cestovní ruch a zahraniční turisté pak představují značné procento z celkové spotřeby vyvolené konáním dané akce.

Za příklad pozitivních efektů vyplývajících z konání mezinárodních sportovních akcí může posloužit studie společnosti KPMG zabývající se těmito přínosy v případě Mistrovství světa v hokeji v roce 2015 konaném v Praze a Ostravě. Jednalo se o velmi populární akci, na které došlo ke stanovení nového rekordu v celkově nejvyšší návštěvnosti v historii světových šampionátů v hokeji. Tato návštěvnost dosáhla výše 741 690 diváků, 32% z těchto návštěvníků byli cizinci, zbytek čeští fanoušci. Na celkové spotřebě, spjaté s touto akcí se však zahraniční diváci podíleli tržbou více jak čtyřnásobně vyšší než čeští diváci, a sice téměř 1,5 mld. Kč. Celková spotřeba byla vyčíslena na 3,3 mld. Kč. Příjmy v multiplikaci pro veřejné rozpočty České republiky plynoucí z pořádání této akce a z takto vysoké spotřeby byly vypočteny na 1,3 mld. Kč. Díky konání této akce bylo zároveň vytiženo v přepočtu 4 173 ročníků plných pracovních úvazků, což odpovídá 50 071 úvazkům měsíčním (KPMG, 2015)

4 Institucionalizace sportu v ČR

4.1. Struktura sportovního prostředí

Sportovní prostředí v České republice je vysoce pluralitní s několika stupňovou hierarchií, je proto nutné správně vnímat jednotlivé vrstvy tohoto systému.

Na vrcholu této struktury stojí *Všesportovní kolegium*, což je zájmové sdružení, které bylo založeno sportovními organizacemi s celostátní působností. Jeho úkolem je prosazování zájmů sportovního prostředí. V současné době Všesportovní kolegium zastupuje více než 3 miliony registrovaných sportovců⁶ (KPMG, 2012).

Sportovní organizace s celostátní působností jsou zastřešující organizací, které na celostátní úrovni sdružují sportovní subjekty. Členy těchto organizací jsou většinou sportovní svazy, ale i kluby a jiné sportovní subjekty. Úkolem těchto organizací je chránit zájmy svých členů, vytvářet pro ně vhodné sportovní podmínky a podporovat sport a pohybové aktivity. Největším zastřešujícím spolkem sportovního prostředí je Česká unie sportu (ČUS), dříve působící pod názvem ČSTV. ČUS v současnosti sdružuje 7 779 sportovních klubů a tělovýchovných jednot s celkovou členskou základnou čítající 1,1 milionu sportovců. (cusc.z, 2015).

Další důležitou organizací s vlivem na fungování sportovního prostředí v České republice je Český olympijský výbor, který zajišťuje reprezentaci ČR na olympijských hrách. Sdružuje svazy olympijských sportů a další fyzické a právnické osoby. Mezi další významné sportovní organizace s celostátní působností jsou například: Česká obec sokolská, Autoklub ČR, Asociace školních sportovních klubů, Sdružení sportovních svazů a další

Sportovní svazy jsou dobrovolná sdružení fyzických a právnických osob, jejichž členy jsou jednotlivé sportovní kluby a tělovýchovné jednoty v daném sportu či sportovním odvětví. Posláním svazů je toto sportovní odvětví reprezentovat, hájit jeho zájmy a vyvířet důstojné podmínky pro jeho rozvoj. Sportovní svazy dále zajišťuje:

- organizaci soutěží v daném sportu na národní i regionální úrovni, oficiální akce typu mistrovství České republiky či krajů,
- školení rozhodčích a delegátů,

---

⁶ Takto vysoké číslo je způsobené mnohačetnou registrací jednoho sportovce ve více klubech či svazech

- péči o talentovanou mládež,
- reprezentaci ČR ve svém sportovním odvětví.

Sportovní kluby a tělovýchovné jednoty jsou základní jednotkou sportovního prostředí v České republice. Jedná se nejčastěji o nestátní organizace neziskového charakteru, v některých případech i obchodní společnosti, které sdružují sportovce účastnící se soutěží pořádaných daným sportovním svazem, ale i rekreační sportovce sportujících v rámci nesvazových soutěží, či zcela nesoutěžně. Úkolem těchto subjektů je především:

- organizace pravidelnou sportovní činností svých členů.
- financování této sportovní činnosti a s tím spojená administrativa
- tvorba členské základny
- péče o týmy a jednotlivé členy
- správa majetku
- zajištění účasti svých členů na soutěžích daného sportovního svazu
- pořádání vlastních sportovních akcí, soutěžního i nesoutěžního charakteru

4.1.1 Neorganizovaný sport

Specifickou skupinu tvoří obyvatelé věnující se sportu mimo sportovní svazy a kluby či tělovýchovné jednoty. Takového člověka, který není nikde registrován, lze označit jako sportovec provozující tzv. „wild“ sport, neboli divoký sport. Podpora sportování těchto občanů je samozřejmě neméně důležitá, avšak určit kolik takovýchto sportovců v daném státě existuje a jaký sport a kde provozují je velmi obtížné (NOVOTNÝ 2000).

Stejně tak je velmi obtížné tyto sportovce efektivně podporovat. Obecně jsou celosvětově nejrozšířenější dvě formy podpory tohoto typu sportování a pohybových aktivit. Z pohledu veřejných institucí se jedná o vytváření co nejpříznivějších podmínek pro sportování široké veřejnosti, skrze výstavbu volně dostupných sportovišť. V tomto případě se však objevuje několik zásadních problémů. Jeden z nich obecně pojmenoval americký ekonom Garret Hardin jako „The tragedy of common“, kdy popisuje vývoj veřejného statku, který je bezplatně využíván širokou veřejností. Takováto situace vede ve většině případů k nadkapacitnímu využívání statku, který následně chátrá, až dojde k jeho zničení (HARDIN, 1968). Další problém představuje samotný fakt, že se jedná o

rivalitní statky⁷, na kterých dochází k přeplnění, které ve většině případů vede k neefektivnímu využívání tohoto statku.

Druhý způsob podpory sportovní aktivity veřejnosti je skrze příspěvky na provozování této činnosti. K tomuto formátu se uchylují některé firmy, které příspěvkem na sportování svých zaměstnanců jednak nabízejí potenciálním zájemcům o práci zajímavý benefit a současně vytvářejí pro své stávající zaměstnance takové pracovní podmínky, které v nich mohou vyvolat větší loajalitu k firmě a zároveň tím částečně eliminují náklonost těchto zaměstnanců k onemocnění. Další variantu nabízí VZP a její Fond prevence, v rámci kterého je pro rok 2016 celkem 629 milionů korun určených skrze příspěvky jednotlivcům na podporu sportovních aktivit (aktualne.cz, 2015)

4.2. Organizace sportu v ČR

Za koordinaci a organizaci na národní úrovni a státní podporu sportu je odpovědné Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy. To každý rok zpracovává Koncepti státní podpory sportu v ČR, která je následně schvalována Vládou ČR. Legislativní ukotvení sportu v České republice zajišťuje především Zákon o podpoře sportu a výše zmiňovaná Koncepte státní podpory sportu v ČR (KPMG, 2012).

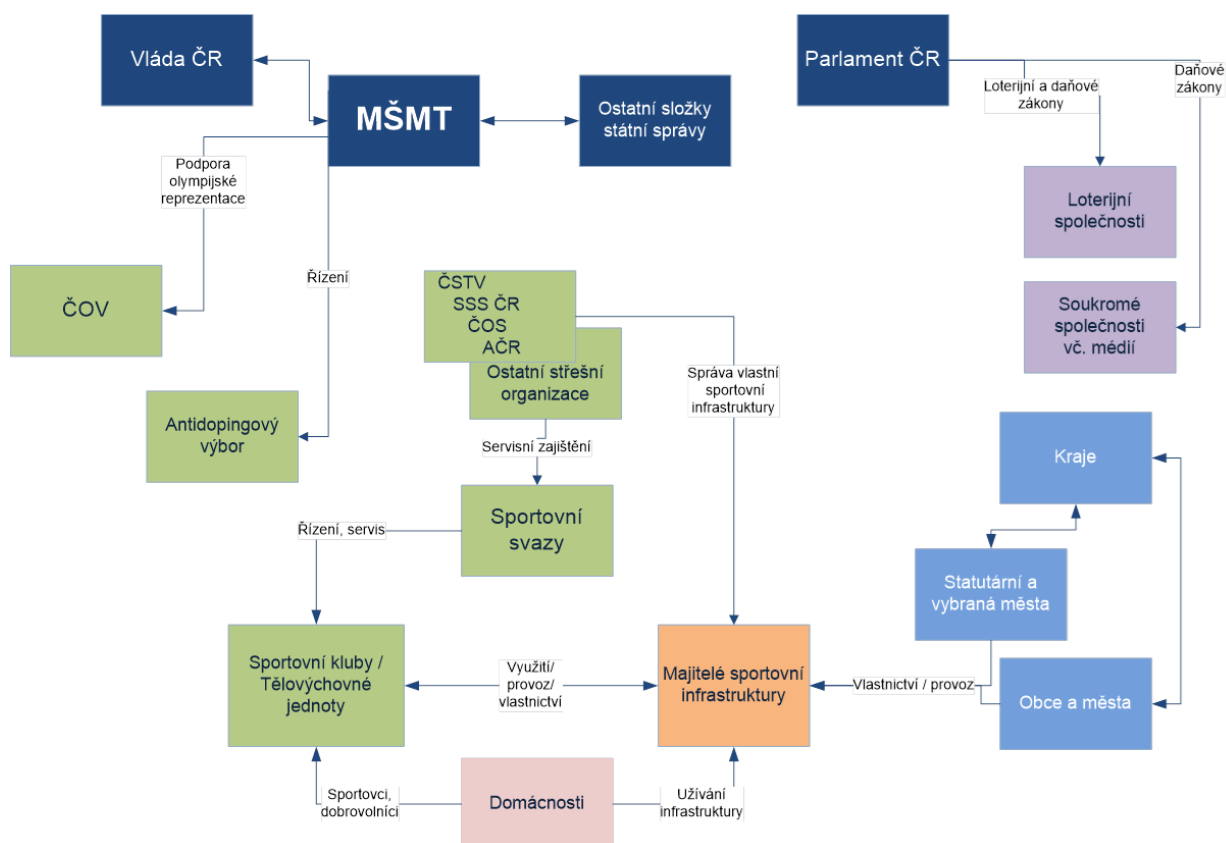
Kraje a obce vytvářejí vhodné podmínky pro sportování a jeho rozvoj na úrovni regionální. Mezi nejdůležitější úlohu municipalit patří výstavba a údržba místní sportovní infrastruktury a finanční podpora neziskových organizací sportovního prostředí. Na samotnou sportovní činnost mají největší vliv kluby, tělovýchovné jednoty a sportovní svazy.

Obrázek č.1 zobrazuje detailní schéma organizace sportu v České republice a vzájemné vztahy mezi jednotlivými zúčastněnými subjekty.

---

⁷ Užívání statku jedním člověkem, omezuje možnost jeho využívání člověkem druhým

Obrázek č.1: schéma organizace sportu v České republice a vzájemní vztahy mezi subjekty

Zdroj: KPMG - Koncepte financování sportu v České republice, 2012

4.3 Sportovní infrastruktura v ČR

Sportovní infrastruktura v České republice představuje další poměrně problematickou oblast celého sportovního odvětví. Na území ČR se nachází velké množství sportovišť, avšak většina z nich je v neutěšeném stavu, nejčastěji z důvodu svého stáří a nedostatku financí na jejich údržbu. Vzhledem k absenci centrálního registru sportovní infrastruktury lze celkové počty sportovišť v České republice jen odhadovat.

Přibližně 60% všech sportovišť je ve vlastnictví sportovních klubů či tělovýchovných jednot, zbývajících 40% vlastní školní zařízení, kraje, obce či soukromé subjekty. Stěžejním subjektem ve sportovním prostředí je ČUS, která sdružuje největší počet sportovních svazů a tedy i sportovců, ale i sportovišť. V rámci pasportizace sportovních zařízení ČSTV (dnešní ČUS) z roku 2011 bylo registrováno pod hlavičkou ČSTV 11 091 sportovišť, a to z celkového počtu 19 187 sportovišť, která byla vlastněna sportovními kluby či tělovýchovnými jednotami.

V roce 2015 bylo v ČR podle statistiky MŠMT 5 675 veřejných i soukromých základních, středních a vysokých škol, z nichž téměř každá disponuje alespoň jedním sportovištěm. (MŠMT, 2015) Pokud sportovní infrastrukturu vlastní obec či kraj, je spravována subjektem zřízeným danou lokální autoritou za tímto účelem či soukromou společností za úplatu. V případě soukromého vlastnictví se jedná nejčastěji o komerčně provozovaná či pronajímaná sportoviště jako např.: golfové hřiště, tenisové kurty, fitness centra a další.

Nejzásadnější problémy v oblasti sportovní infrastruktury lze shrnout do následujících tří bodů:

- *Stáří sportovišť* – 91% sportovní infrastruktury na území ČR je více než 20 let stará, 43% je starší 50 let. Pouze 3% sportovišť byla postavena v roce 2001.
- *Nedostatek financí na provoz sportovišť* – TJ či sportovní kluby nejsou schopny vygenerovat dostatečné finance na provoz sportoviště. I z těchto důvodů se kluby či TJ snaží sportoviště převést do majetku obcí. Zde ovšem velmi často naráží na neochotu obcí starat se o provoz těchto sportovišť.
- *Absence kompletní a centrální evidence sportovišť* – mnoho sportovních zařízení není ani správně uvedeno v katastru nemovitostí. Zcela chybí centrální evidence sportovišť sloužící jednak pro obecný přehled o sportovní infrastruktuře (vhodný i například pro rozdělování dotací), ale zároveň také například jako podklady pro strategické plánování v oblasti sportu na obecní i centrální úrovni.

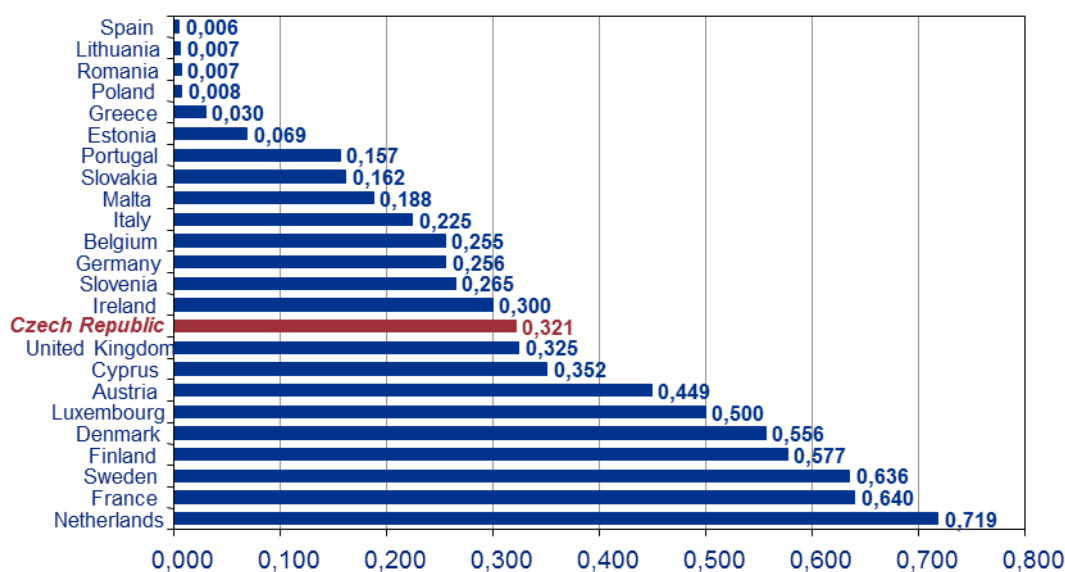
4.4 Dobrovolnictví

Specifickou oblast sportu představují dobrovolníci. Pod pojmem dobrovolník se rozumí člověk, který vykonává práci bez nároku na odměnu či za odměnu symbolickou, která je výrazně nižší než cena za odvedenou práci v místě a čase obvyklou (NOVOTNÝ, 2011) V České republice je dobrovolnictví obecně velmi rozšířený fenomén, například v roce 2009 se do dobrovolnických prací zapojilo 30% občanů starších patnácti let. Pokud bychom mezi dobrovolníky zařadili i ty, kteří dobrovolnickou práci provozují neorganizovaně, navýšil by se tento podíl dokonce až

na 38%. Oblastí, ve které se občané angažují jako dobrovolníci nejvíce, je právě sport. (FRIČ, POSPÍŠILOVÁ, 2010).

Podle odhadů působí v českém sportu dlouhodobě více než 200 tisíc dobrovolníků, mezi které patří trenéři, cvičitelé, organizátoři sportovních akcí atd. Studie „Study on the funding of the grassroots sports in the EU“ uvádí pro rok 2007 dokonce 270 000 dobrovolníků v českém sportu. V porovnání počtu dobrovolníků na 100 obyvatel v jednotlivých zemích EU dosahovala Česká republika nadprůměrných hodnot – viz graf č. 5.

Graf č. 5: Počet dobrovolníků na 100 obyvatel v zemích EU, 2008

Zdroj: Study on the funding of grassroots organizations in the EU, 2011

Důležitost dobrovolníků v českém sportu je evidentní, což dokazují například slova pana Ing. Mojmíra Nováčka, předsedy KČT, který uvádí, že veškerí činovníci na krajské úrovni a všichni značkaři vykonávají svou práci bez jakéhokoliv nároku na finanční odměnu. Práce dobrovolníků je dále zcela nezbytná při pořádání sportovních akcí, například na Mistrovství světa v ledním hokeji v roce 2015 se podílelo více než 1 000 dobrovolníků (KPMG, 2015). Bez dobrovolnické práce by se však především neobešla naprostá většina menších sportovních klubů či krajských poboček střešních organizací.

Počet občanů České republiky, kteří se věnují dobrovolnické práci, však stále klesá. Jednou z příčin tohoto poklesu je skutečnost, že Česká republika na rozdíl od jiných států EU nemá žádnou systémovou podporu, například v daňovém zvýhodnění

apod. Rok 2011 byl vyhlášen „Evropským rokem dobrovolných činností na podporu aktivního občanství“ s cílem vytvoření lepších podmínek pro dobrovolnictví v rámci EU a zlepšení povědomí o významu a hodnotě dobrovolnických prací (dobrovolnik.cz, 2014).

5 Financování sportu v ČR

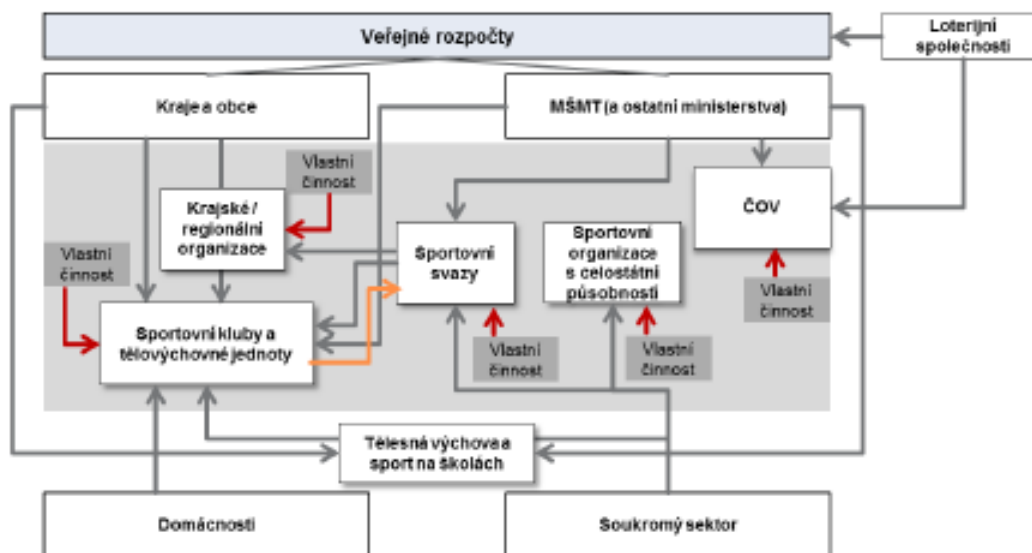
5.1 Struktura financování sportu v ČR

Systém financování sportu v ČR je v rámci srovnání s ostatními zeměmi Evropy poměrně ojedinělý díky svému založení na více zdrojích. Jak uvádí závěr studie Evropské unie „Study on the funding of grassroots sport in the EU“ vyznačuje se tento systém velmi malou finanční podporou z veřejných zdrojů, nízkým podílem přímého financování sportu a naopak velmi vysokým podílem financování ze zdrojů domácností a dobrovolnickou prací.

Největší zdroj financí směřujících do sportu představují samotné domácnosti, jejich podíl na celkovém objemu peněz v tom prostředí je 57%. Následují finance z veřejných zdrojů, které směřují do sportu ve dvou úrovních, centrálně prostřednictvím státního rozpočtu a regionálně prostřednictvím rozpočtů jednotlivých krajů a obcí. Významnou část celkového objemu financí do sportu představují odvody loterijských společností a příspěvky soukromých firem, nejčastěji realizovatelné skrze sponzoring. Zdroj financí jednotlivých sportovních svazů, klubů a tělovýchovných jednot dále představují příjmy získané díky vlastní činnosti těchto subjektů.

Finanční prostředky plynoucí ze státního rozpočtu jsou přerozdělovány skrze MŠMT formou dotací pro jednotlivé sportovní subjekty – sportovní svazy, kluby, tělovýchovné jednoty a Český olympijský výbor. Jednotlivé sportovní svazy přidělené finance dále přerozdělují jednotlivým členským subjektům. Na regionální úrovni jsou získané prostředky přidělovány skrze krajské a regionální sdružení zastřešujících organizací či přímou podporou jednotlivých klubů a tělovýchovných jednot. Z veřejných zdrojů je dále financovaný sport a tělesná výchova na školách, a to skrze MŠMT i místní samosprávy. Z domácností plynou do sportu finance především skrze členské poplatky, odváděné jednotlivým klubům či tělovýchovným jednotám, které následně odvádějí členské poplatky daným zastřešujícím organizacím. Soukromý sektor se dle svého uvážení podílí na financování kterékoliv ze zmíněné úrovně či oblasti sportu. Odvody z loterijských společností směřují, po změně zákona způsobeném krachem společnosti Sazka, do státního rozpočtu a do rozpočtu obcí. Na Souhrnné schéma struktury financování sportu je naznačeno na obrázku č. 2.

Obrázek č. 2: Schéma struktury financování sportu

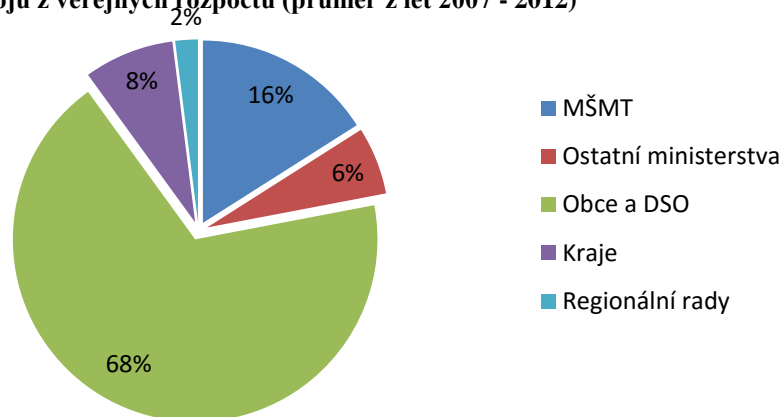
Zdroj: Broďák Vývoj financování sportovní činnosti z veřejných prostředků v ČR v období 2005 – 2015, 2016

5.2 Financování sportu z veřejných zdrojů

Od roku 1993, tedy od vzniku samostatné České republiky, putovaly do sportu veřejné finanční zdroje ze státního rozpočtu a ze zisku loteriijní společnosti Sazka. Z důvodu stagnující výše výdajů do sportu se roku 1998 začíná problematikou financování sportu zabývat vláda a dochází tak k novele *zákona č. 202/1990 Sb., o loteriích a jiných podobných hrách*. Stát touto novelou přichází o rozhodující právo při alokaci těchto zdrojů, do té doby o této otázce rozhodoval náměstek ministra pro mládež a sport. Odborná veřejnost a vláda si následně uvědomuje nezbytnost vytvoření koncepce financování sportovní oblasti. V roce 2001 tak vchází v platnost zákon č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu. Po reformě státní správy dochází k decentralizaci státní moci a výrazně posiluje postavení krajů a obcí, což se mimo jiné projevuje i na zvýšeném objemu podpory plynoucí právě z obecních rozpočtů. Tyto dotace v součtu několikanásobně převyšují státní dotace.

Strukturu financování sportu z veřejných zdrojů můžeme rozdělit na dvě úrovně: *centrální úroveň* zahrnující finance MŠMT a dalších vrcholových státních orgánů a *regionální úroveň*, kterou představují kraje, obce, dobrovolné svazky obcí (DSO) a regionální rady. Průměrná celková výše veřejných prostředků směřujících do sportu dosahovala v letech 2007 – 2012 hodnoty 16,4 mld. Kč. Centrální úroveň se na celkovém objemu podílí přibližně pouze 22%, zatímco zbylých 78 % plyne z úrovně regionální, a to především z rozpočtů jednotlivých obcí (68%). Podíl jednotlivých subjektů na celkovém objemu zdrojů z veřejných rozpočtů naznačuje graf č. 6.

Graf č.6: Podíl jednotlivých subjektů na celkovém objemu zdrojů z veřejných rozpočtů (průměr z let 2007 - 2012)

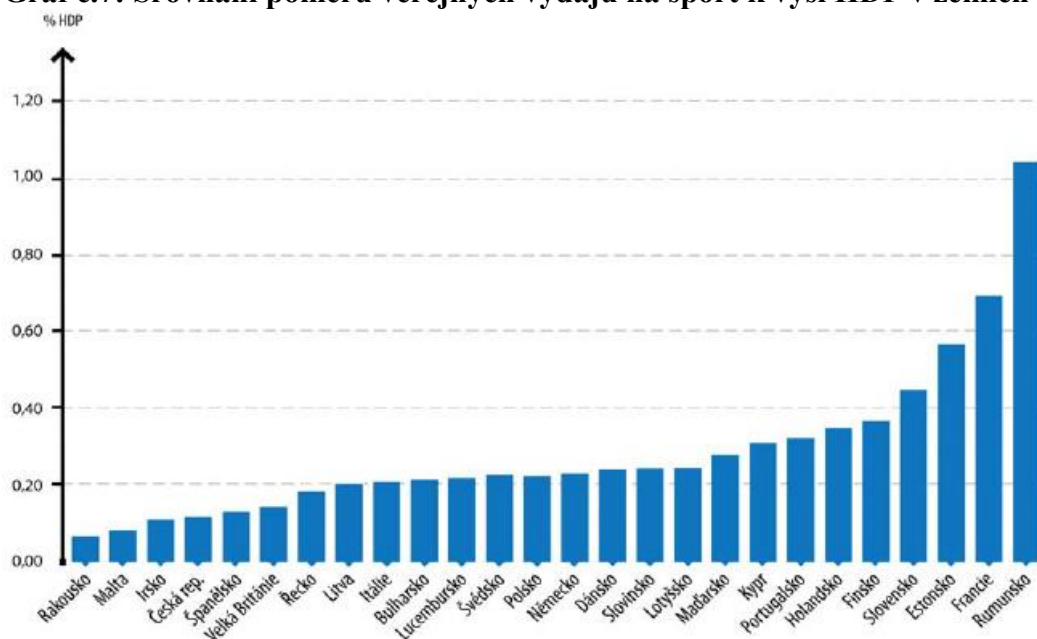

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat Ministerstva financí, 2016

5.2.1 Centrální úroveň

Pozitivní efekty sportu, a to nejen ty ekonomické, si plně uvědomuje naprostá většina vyspělých států, a proto na tuto oblast vynakládají značné prostředky. Průměrný poměr veřejných výdajů směřujících na podporu sportu k výši HDP činí v zemích EU 0,24%. Česká republika skončila v této statistice na čtvrtém místě od konce s vysoce podprůměrnou hodnotou poměru veřejných výdajů na sport vůči HDP ve výši 0,11%. S nižším číslem z této statistiky vychází pouze Rakousko, Malta a Irsko. Na druhém konci statistiky se objevuje Rumunsko, které dominuje této statistice s výdaji ve výši 1,05% HDP. Podrobné porovnání poměrů prostředků vynaložených na sport z veřejných zdrojů k výši HDP v zemích EU v roce 2005 zobrazuje graf č. 7.

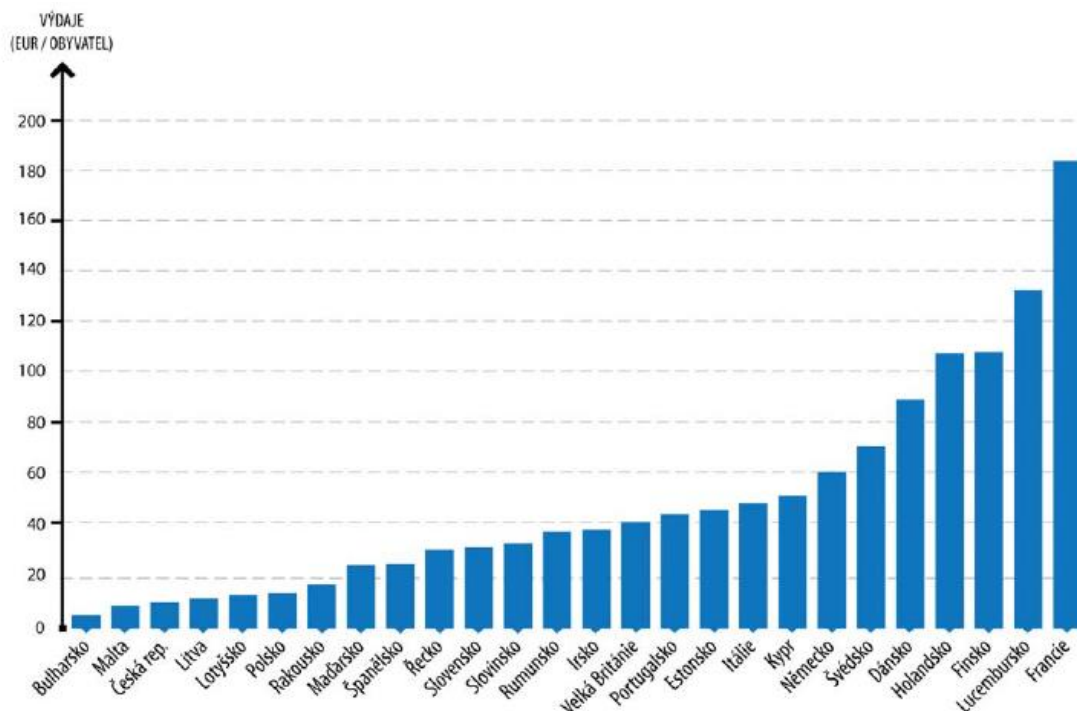
Graf č.7: Srovnání poměrů veřejných výdajů na sport k výši HDP v zemích EU

Zdroj: MŠMT a ČOV - Analýza financování sportu V České republice, 2009

Jak zobrazuje graf č.8, ČR si v mezinárodním porovnání veřejných výdajů do oblasti sportu nevede lépe ani při přepočítání výše těchto výdajů na 1 obyvatele. Česká republika skončila v tomto srovnání se třetími nejnižšími výdaji. Státy se srovnatelně výkonnou ekonomikou a obdobným počtem obyvatel, zaujaly v této statistice středové hodnoty.

Graf č.8: Porovnání výše veřejných výdajů do sportu na 1 obyvatele v zemích EU

Zdroj: MŠMT a ČOV - Analýza financování sportu V České republice, 2009

Centrální úroveň podílející se pomocí veřejných prostředků na podpoře sportu v České republice zahrnuje tyto subjekty: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy; Ministerstvo vnitra; Ministerstvo obrany; Operace státních finančních aktiv a Všeobecnou pokladní správu. Výše prostředků putujících do oblasti sportu z těchto jednotlivých zdrojů a její vývoj od roku 2007 zobrazuje tabulka č. 2.

Tabulka č. 2: Struktura veřejných prostředků do sportu z centrální úrovně v letech 2007 – 2015
(v mil. Kč)

Rok	Ministerstvo obrany	Ministerstvo vnitra	MŠMT	Operace státních finančních aktiv	Všeobecná pokladní správa	Celkem	Index růstu k roku 2007
2007	161	158	3 302	11	1 170	4 802	-
2008	182	157	2 605	211	1 178	4 333	90,20%
2009	165	220	2 113	19	949	3 466	72,20%
2010	159	204	2 059	11	296	2 729	56,80%
2011	167	192	2 286	3	337	2 985	62,20%
2012	161	184	3 129	25	53	3 552	74,00%
2013	164	213	3 314	12	116	3 820	79,50%
2014	170	221	3 416	-	17	3 824	79,60%
2015	171	192	2 977	-	-	3 340	69,50%

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat ministerstva financí, 2016

Největší množství finančních prostředků z centrální úrovně plyne do sportovního prostředí díky MŠMT. V letech 2007 – 2015 se toto ministerstvo podílelo na financování sportu z centrální úrovně ze 77% a jeho význam se neustále zvyšuje. Jak naznačuje tabulka č.2, dosahoval tento podíl MŠMT na centrálních výdajích do sportu v roce 2015 dokonce 89 %. Financování z centrální úrovně zaznamenává však obecně klesající trend.

5.2.1.1 MŠMT

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy přerozděluje od roku 2001 peníze ze státního rozpočtu do oblasti sportu na základě dotačních programů. Před tímto rokem nebyly nastaveny žádné jasně dané podmínky pro podporu sportu z veřejných zdrojů, vznik těchto dotačních programů představoval v otázce koncepční podpory sportu značný krok kupředu. Od roku 2001 do roku 2010 vypisovalo MŠMT 9 dotačních programů, které se dělily do 3 oblastí podpory:

- Sportovní reprezentace a péče o sportovní talenty (neinvestiční dotace)
  - *Program I* – Sportovní reprezentace
  - *Program II* – Sportovní centra mládeže
  - *Program III* – Sportovní talent
  - *Program IV* – Sportovní střediska
- Tělovýchova (neinvestiční dotace)
  - *Program V* – Národní program rozvoje sportu pro všechny

- *Program VI* – Sport a škola
- *Program VII* – Sport zdravotně postižených
- *Program VIII* – Údržba a provoz sportovních a tělovýchovných zařízení
- Programové financování reprodukce majetku
  - *Program 233510* – Podpora materiálně technické základny sportu

Program I – Sportovní reprezentace

Tento program má za úkol podporovat skrze dotace přípravu reprezentantů České republiky a jejich účast na vrcholných mezinárodních soutěžích, včetně tzv. „OH přípravy“ v rámci které je podporována příprava reprezentačních oddílů a jednotlivců ve sportech, které jsou zařazeny do programu Olympijských her. Součástí tohoto programu je i podpora významných sportovních akcí pořádaných v ČR. Část z celkového objemu financí určeného pro tento program je následně alokována pro zdravotně postižené sportovce.

Program II – Sportovní centra mládeže

Na základě usnesení č. 718 k *Zásadám komplexního zabezpečení státní sportovní reprezentace, včetně systému výchovy sportovních talentů*, který v roce 1999 přijala vláda ČR, patří mezi zásadní povinnosti MŠMT vytvářet vhodné podmínky pro existenci sportovních center mládeže a jejich podporu při výchově sportovních talentů. Cílem je tedy podpora projektů sportovní přípravy talentovaných sportovců v juniorské a dorostenecké kategorii, skrze vybrané sportovní svazy, které jsou do této přípravy talentované mládeže zapojeny. Tato sportovní centra jsou provozována jednotlivými sportovními svazy. V rámci tohoto programu se od roku 2004 přerozdělují finanční prostředky i pro sportovní centra zdravotně postižených.

Program III – Sportovní talent

Tento program podporuje přípravu sportovně talentované mládeže. Podpora směřuje na činnost jednotlivců, oddílů či klubů skrze výcvikové tábory, testování sportovců, okresní a krajské výběry a dané soutěže, republikové výběry mládeže atd.

Program IV – Sportovní střediska

Podpora prostřednictvím vybraných sportovních svazů, které se účastní přípravy sportovních talentů. Dotace z tohoto programu jsou zaměřeny na činnost a rozvoj sportovně talentovaných dětí ve věku 6 – 15 let (čili žáky základních škol).

Program V – Národní program rozvoje sportu pro všechny

Tento program se snaží podporovat projekty, které vedou k celoživotním pohybovým aktivitám občanů. Mezi prioritní skupiny podpory patří:

- Pravidelná sportovní činnost dětí a mládeže ve věku 6 – 18 let
- Otevřené sportovní a tělovýchovné akce
- Projekty zaměřené na pohybovou aktivitu občanů starších 60 let
- Tělovýchovná reprezentace
- Vzdělávání dobrovolníků působících v nestátních neziskových organizacích v oblasti sportu

Program VI – Sport a škol

Podpora z tohoto programu směřuje na činnost a vytváření vhodných podmínek pro široké sportovní aktivity a soutěže studentů školních a univerzitních sportovních klubů škol či studentských a univerzitních organizací s působností ve sportu. Věková kategorie tohoto programu je 6 – 26 let.

Program VII – Sport zdravotně postižených

Cílem tohoto programu je zajistit podporu vytváření podmínek pro aktivní pohybovou činnost a integraci zdravotně postižených sportovců. Podpora směřuje také na mezinárodní soutěže zdravotně postižených sportovců, pořádaných na území ČR.

Program VIII – Údržba a provoz sportovních a tělovýchovných zařízení.

Tento program má za cíl podpořit zabezpečení údržby a provozu sportovních a tělovýchovných zařízení v oblasti sportu skrze neinvestiční dotace. Jedná se proto především o podporu směřující na provoz těchto zařízení, údržbu technických prostředků a strojů atd.

Program 233510

Cílem programu je vytváření a zlepšování technických podmínek v oblasti sportovní infrastruktury. Program se dělí na podprogram 233512 – *Podpora rozvoje a obnovy materiálně technické základny sportovních organizací* a na podprogram 233513 – *Podpora rozvoje a obnovy materiálně technické základny sportovní reprezentace*. V roce 2008 byl jednorázově vyhlášen třetí podprogram 233514 – *podpora rozvoje a obnovy materiálně technické základny pro pořádání MS 2009 v klasickém lyžování*.

Specifickou oblast tvoří resortní sportovní centra Ministerstva Obrany, Ministerstva Vnitra, Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a Antidopingového výboru, na jejichž činnost směřuje podpora z MŠMT bez vyhlášeného programu a řídí se zákonem č. 115/2001 Sb. *O podpoře sportu*. Finanční prostředky na podporu těchto center plynou z oblasti Sportovní reprezentace (MŠMT, 2014)

Podrobný přehled objemu dotací v jednotlivých letech od roku 2007 do roku 2010 v rámci dílčích programů je zachycen na tabulce č. 3.

Tabulka č. 3: Struktura dotačních prgramů MŠMT v letech 2007 - 2010 (v mil. Kč)

Program	Název	2007	2008	2009	2010
I.	Sportovní reprezentace	286,3	336	336	367,2
II.	Sportovní centra mládeže	175	175	175	175
III.	Sportovní talent	82	83	83	83
	Resortní sportovní centra MŠMT, MO, MV, ADV	353,4	358,1	363,7	361,2
IV.	Sportovní střediska	56,7	75	75,5	74
V.	Sport pro všechny	35	33	30	31
VI.	Sport a škola	20	20	21	20
VII.	Sport zdravotně postižených	7	7	9,5	9
VIII.	Údržba a provoz TVZ	334,3	167,9	154,2	177,7
Podprogram 233512	Podpora rozvoje a obnovy materiálně technické základny sport. organizací	418,1	564,5	466,8	432,8
Podprogram 233513	Podpora rozvoje a obnovy materiálně technické základny sport. reprezentace	130	184,6	143	144,1
Podprogram 233514	Podpora rozvoje a obnovy materiálně technické základny pro pořádání MS 2009 v klasickém lyžování	-	76	-	-
	Ostatní dotace	-	-	922	922

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat MŠMT, 2007, 2008, 2009, 2010

Neprogramovou položku v rámci dotací MŠMT představují tzv. „ostatní dotace“, které představují celoroční možnost žádosti o podporu malých sportovních a tělovýchovných akcí.

Změna této podoby financování přichází v roce 2010, kdy se původní počet vyhlášených programů na následující rok zredukoval z 9 na 5 nových, byly však zachovány všechny dotčené oblasti. K tomuto kroku bylo přistoupeno s cílem snížit administrativu spojenou s vyhodnocováním a evidováním žádostí, eliminovat možnost duplicit a především zprůhlednit a zjednodušit celou agendu. Ze strany odborné veřejnosti a kritiků však zaznívají přesně opačné názory. Od roku 2010 tak pravidelně dochází ke změně struktury a počtu vypisovaných programů.

Od roku 2011 do roku 2014 se vypisovalo pět programů:

- Sportovní reprezentace:
  - Program I - Sportovní reprezentace ČR
  - Program II - Sportovně talentovaná mládež
- Všeobecná sportovní činnost
  - Program III – Všeobecná sportovní činnost
  - Program IV – Údržba a provoz sportovních zařízení
- Programové financování reprodukce majetku
  - Program 133510

Tuto podobu v roce 2012 ještě rozšířil Program V. – Organizace sportu, spadající do oblasti Všeobecná sportovní činnost. K tomuto rozšíření došlo z důvodu navýšení rozpočtu díky převodu státní podpory sportovních nestátních neziskových organizací působících v oblasti sportu, která byla v minulých letech přerozdělována skrze Ministerstvo financí. V témže roce zároveň došlo k zániku programu „Ostatní dotace“ a Program 233510 byl nahrazen programem 133510. V tabulce č. 4 lze spatřit vývoj financování sportu Ministerstvem školství mládeže a tělovýchovy od roku 2011, kdy došlo ke změně struktury financování až do roku 2014.

Tabulka č. 4: Struktura dotačních programů MŠMT v letech 2011 - 2014 (mil. Kč)

Program	Název	2011	2012	2013	2014
I.	Sportovní reprezentace ČR	365,9	369,4	368,4	361,5
II.	Sportovní centra mládeže	332	332	332	330
	Resortní sportovní centra MŠMT, MO, MV, ADV	346,9	363,8	364,8	370,4
III.	Všeobecná sportovní činnost	62	63,5	63,5	63,5
IV.	Údržba a provoz sport. Zařízení	154,6	154	154	154
V.	Organizace sportu	-	1 080	780	780
Podprogram 133512	Podpora materiálně technické základny sport. organizací	460	460	400	400
Podprogram 133513	Podpora materiálně technické základny sport. reprezentace	160,1	160,1	520	520,1
	Ostatní dotace	922	-	-	-

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat MŠMT, 2011, 2012, 2013, 2014

Nově přidáný Program V – Organizace sportu se zaměřuje na podporu zajištění sportovní, organizační a obsahové činnosti jednotlivých NNO, které mají celorepublikovou působnost a jejichž hlavním posláním je zajištění sportovní činnosti. Objem prostředků do tohoto bodu se skládá jednak z převedené státní podpory z rozpočtu Ministerstva financí ve výši 280 mil. Kč a zároveň z 800 mil. Kč, o které byl tento objem navýšen, z důvodu připravované novelizace loterijního zákona.

K dalším změnám dotačních programů MŠMT dochází v roce 2015 a 2016. V roce 2015 se počet neinvestičních programů zvyšuje na 7 a dochází i k obsahovým změnám. V roce 2016 se počet programů ještě rozrůstá na konečné celkové číslo deseti neinvestičních a jednoho investičního programu. Viz tabulka č. 5.

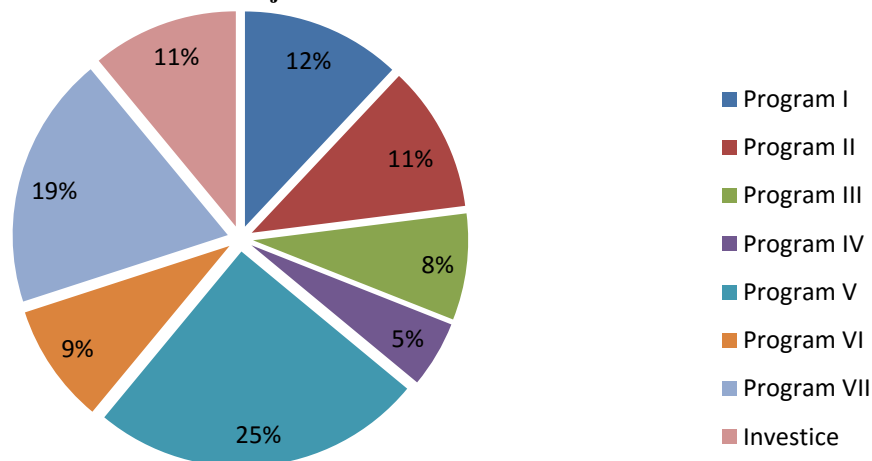
Tabulka č. 5: Vypsání dotačních programů MŠMT v letech 2015 a 2016

Program	Název	2015	2016
I.	Sportovní reprezentace ČR	✓	✓
II.	Sportovně talentovaná mládež	✓	✓
III.	Činnost sportovních organizací	✓	✓
IV.	Údržba a provoz sport. zařízení	✓	✓
V.	Činnost sportovních svazů	✓	✓
VI.	Významné sportovní akce	✓	✓
VII.	Zdravotně postižení sportovci	✓	✓
VIII.	Organizace sportu ve sportovních klubech	X	✓
IX.	Organizace školního sportu	X	✓
X.	Projekty pro sportovní veřejnost	X	✓
Podprogram 133512	Podpora materiálně technické základny sportu	✓	✓

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat MŠMT, 2015, 2016

Podle HÁJKA (2015a) je jedním z hlavních problémů podpory sportu z veřejných zdrojů nejen fakt, že je toto odvětví podfinancováno, ale také skutečnost, že pouhých 7 % z celkového objemu peněz putující na podporu sportu z veřejných rozpočtů se dostane k základním sportovním článkům, tedy k „běžným“ sportovním oddílům, zatímco 93% prostředků plyne na podporu reprezentace a vrcholového sportu. Podíl jednotlivých programů MŠMT na celkovém objemu podpory sportu zobrazuje graf č. 7.

Graf č.7: Podíl jednotlivých dotačních programů MŠMT na celkovém objemu v roce 2015

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat Hájek, 2015a

Tato nevyváženost dotačních prostředků pro vrcholový a amatérský sport sebou nese několik negativních efektů. Především se jedná o úbytek organizovaných sportovců a dobrovolníků, z důvodu nedostatečných podmínek a zázemí pro samotnou sportovní činnost. Pokles členské základny pak následně v některých případech zapříčiňuje pokles financí směřujících do sportu, a tím se toto odvětví točí v začarovaném kruhu. Některé dotační programy mají totiž striktně nastavené podmínky, které musí daný sportovní subjekt splňovat, aby o tuto dotaci mohl požádat. Jedná se nejčastěji právě o velikost členské základny či minimální výše členských příspěvků atd. Statistiky uvádí, že mezi roky 2011 a 2014 poklesla členská základna ČUS z 1,7 mil. na 1,2 mil. členů.

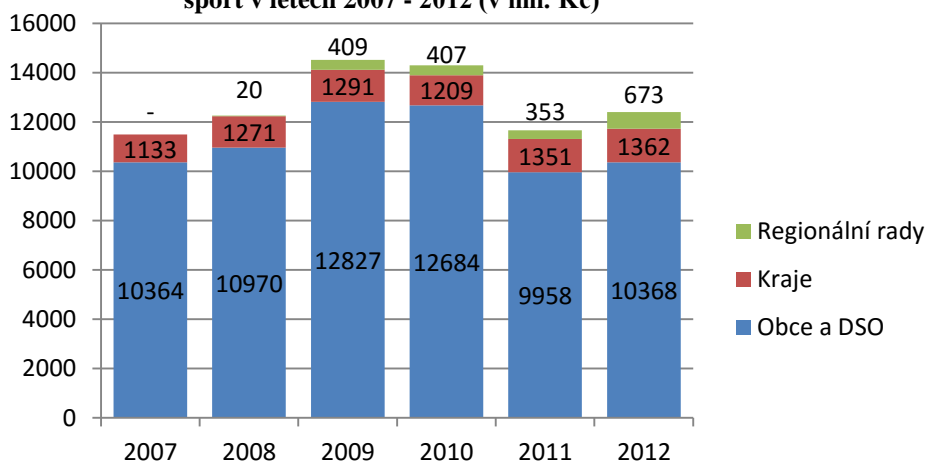
5.2.2 Regionální úroveň

Podstatně větší část než z centrální úrovně plyne do sportu prostředků z rozpočtů obcí, dobrovolných svazků obcí, krajů a regionálních rad. Úkol krajů a obcí ve sportovním odvětví je podporovat a vytvářet vhodné podmínky pro rozvoj sportu a

tělovýchovy, a to především skrze zabezpečení sportu pro všechny, zajištění výstavby, provozu a údržby sportovní infrastruktury a podporu talentovaní mládeže.

Tato podpora probíhá formou dotací ze zdrojů jednotlivých samospráv. Neexistuje však žádný právní předpis, který by řešil výši, oblast a účel podpory směřující z rozpočtu obcí či krajů do sportu. Výše poskytnuté konečné částky tak plně závisí pouze na rozhodnutí zastupitelstva daného místního orgánu. S výjimkou zlomového roku 2011 plynulo v posledních letech z rozpočtů obcí a dobrovolných svazků obcí vždy více než 10 mld. Kč. Výdaje obcí do sportu následně podporují výdaje krajů a regionálních rad. Tyto souhrnné výdaje jsou sice přibližně desetkrát nižší než výdaje obcí, jejich objem však stále narůstá. Vývoj výdajů obcí, DSO, krajů a regionálních rad naznačuje graf č. 8.

Graf č.8: Celkové výdaje obcí a DSO, krajů a regionálních rad na sport v letech 2007 - 2012 (v mil. Kč)

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat Ministerstva financí, 2016

Výše prostředků plynoucích do sportu z rozpočtu samosprávních organizací převyšuje několikanásobně výdaje státního rozpočtu na tuto oblast. Souhrnná výše výdajů obcí, DSO, krajů a regionálních rad v roce 2012 byla tři a půl krát vyšší než výdaje státního rozpočtu. V roce 2010 byly výdaje na regionální úrovni do sportu dokonce pětkrát vyšší než na centrální úrovni. Od ledna 2012 navíc obce disponují prostředky plynoucí ze zdanění hazardu. Ani v tomto případě však není obcím blíže specifikováno, na kterou oblast veřejně prospěšného účelu by měly tyto finance směřovat a je tedy zcela na rozhodnutí příslušných orgánů obce, jak s nimi naloží.

5.3 Financování sportu z loterijních a sázkových společností

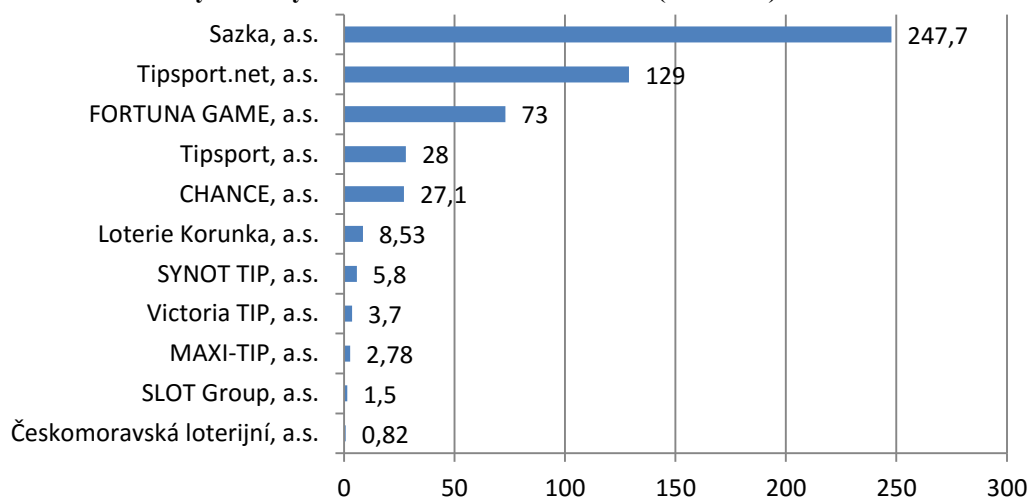
Do konce roku 2011 měly loterijní a hazardní společnosti povinnost na veřejně prospěšné účely (VPÚ) odvádět 6 – 20% z příjmu očištěného o vyplacené výhry, správní poplatky a náklady na dozor. Loterijní společnosti si samy určovaly, na které konkrétní veřejně prospěšné účely budou jimi odvedené peníze směřovat, nejednalo se tedy pouze o sport. V roce 2010 činil objem finančních prostředků alokovaných na sport z celkového objemu směřovaného na VPÚ 2,17 mld. Kč

Specifické postavení v tomto systému zaujímal společnost Sazka, jejíž akcionáři byly zastřešující sportovní svazy, které tak získávaly prostředky na svoji činnost díky vypláceným dividendám. Sazka ročně rozdělovala zhruba jednu miliardu korun. Po krachu Sazky v roce 2011 dochází ke změně zákona a loterijní a sázkové společnosti již neodvádějí část svých výnosů přímo do sportu či na ostatní veřejně prospěšné účely, ale skrze daně do veřejných rozpočtů.

Od roku 2012 je loterijní a jiná hazardní činnost zdaněna tzv. „loterijní daní“ namísto povinnosti odvádět část svých zisků na VPÚ. Tyto daňové odvody z výnosů z loterií a jiných podobných her v jednotné výši 20 % jsou následně rozděleny do státního rozpočtu a do rozpočtu obcí. V případě odvodů z výherních hracích přístrojů a jiných technických herních zařízení je tento poměr 80:20, v případě loterií a jiných podobných her 70:30. Roku 2016 dochází k navýšení povinného objemu odvedených prostředků na 23 %.

Zásadní úprava v této problematice přichází v roce 2014, kdy je zavedena možnost snížit tyto odvody až o 25% o částku, kterou poskytnou Českému olympijskému výboru jako peněžité dar. ČOV následně tyto prostředky směřuje na základě Programu V – Organizace sportu vydaném MŠMT, přímo do podpory sportu dětí a mládeže, bez ohledu na skutečnost, zda se jedná či nejedná o olympijský sport. Za rok 2015 činily tyto prostředky odvedení ČOV 527,8 mil. Kč.

Graf č.9: Odvody sázkových kanceláří ČOV za rok 2015 (v mil. Kč)

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat KPMG, 2016

5.4 Ostatní zdroje financování

5.4.1 Soukromý podnikatelský sektor

Soukromý sektor se na financování sportu podílí několika způsoby:

- sponzorováním akcí, sportovních klubů, týmů či jednotlivců,
- poptávkou po reklamě,
- bezplatným poskytováním sportovního vybavení nebo sportovišť
- mecenášstvím
- rozvojem a údržbou sportovní infrastruktury
- podporou zaměstnanců ve členství ve sportovních klubech a provádění sportovní činnosti
- Odvodem daní do veřejných rozpočtů, ze kterých jsou pak přerozdělovány prostředky mimo jiné i do sportu.

Studie EU „Study on the funding of grassroots sports in EU“ odhadla, že v České republice v roce 2008 tvořily příjmy ze sponzoringu od soukromých firem méně než 10% celkových zdrojů v tomto odvětví. Tento podíl soukromého sektoru na celkovém financování sportu patří v EU k výrazně podprůměrným.

Nejoblíbenější formu podpory sportu soukromými firmami představuje sponzoring, který lze rozdělit na několik nejčastějších druhů: sponzoring jednotlivých sportovců, sponzoring sportovních týmů a klubů a sponzoring

sportovních akcí. V rámci této formy upřednostňují firmy především populárnější sporty a větší kluby, z důvodu snadnější medializace.

5.4.2 Domácnosti

Domácnosti poskytují největší část finančních prostředků putující do sportu v České republice. Podle Eurostrategies je tento podíl dlouhodobě více než poloviční, v roce 2008 se pohyboval kolem 57 %. Některé zdroje uvádějí, že tato hodnota dosahuje dokonce 80 % na celkovém objemu finančních prostředků jdoucích do sportu (HÁJEK 2015a. 1).

Domácnosti hradí ze svých zdrojů především členské příspěvky ve sportovních klubech a sportovní vybavení, následují vstupy na sportoviště (aktivně jako sportovci či pasivně jako diváci) a ostatní drobnější výdaje (výdaje na trenéry, dopravu, startovní atd.) (KPMG, 2012).

5.4.3 Dobrovolnictví

Dobrovolnictví lze označit za specifický druh příspěvku domácností do sportu. Studie Eurostrategies vyčíslila ekonomický přínos dobrovolníků v roce 2007 na 193,5 mil €, tedy více než 4,5 miliardy korun. Podle průzkumu společnosti KPMG mezi sportovními svazy vyplývá z dobrovolnické činnosti přínos ve výši 10,5 miliardy Kč. V obou případech odhadovaná částka převyšuje státní finanční podporu do sportu (KPMG, 2012).

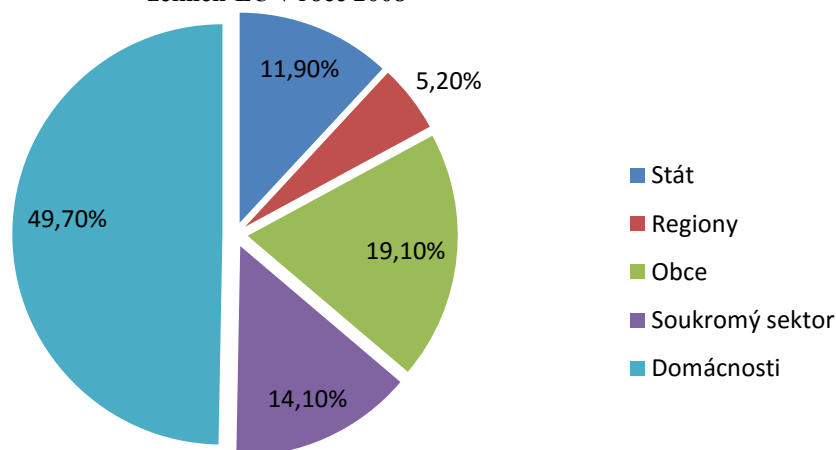

6 FINANCOVÁNÍ SPORTU V ZEMÍCH EU

V zemích Evropské unie se obecná struktura podpory sportovního odvětví příliš neliší. Podobně jako v České republice se i v ostatních zemích na financování sportu podílí veřejný sektor, soukromý sektor a domácnosti. V systémech jednotlivých zemí se však liší výše podílu těchto zdrojů na celkovém objemu finančních prostředků. Stejně tak systémy organizace jsou velmi různorodé a vycházejí z místních tradic, historických událostí či podmínek dané země.

Sport je v Evropské unii považován za důležitou veřejně prospěšnou činnost, která má velké množství přínosů, jak společenských, tak hospodářských. Z těchto důvodů se sportu ve většině zemí věnuje velká pozornost a klade se na něj velký důraz. Graf č. 10 zobrazuje průměrný podíl jednotlivých složek ekonomiky na financování sportovního prostředí v rámci Evropské unie

Graf č. 10: Průměrná struktura příjmů sportovních organizací v zemích EU v roce 2008

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat Amnyos, 2008

Velké množství zemí Evropské unie řídí sport skrze pluralitní systém sportovních institucí, podobně jako je tomu v České republice. Více než polovina zemí však využívá pouze jednu organizaci, sdružující všechny sportovní subjekty. Jiné státy využívají jedné hlavní organizace, vedle které paralelně působí menší sdružené sportovní organizace. Liší se také typ těchto organizací, nejčastěji jsou to však orgány vlády či ministerstva.

Práce se v následujících kapitolách věnuje analýze sportovního prostředí vybraných zemí EU, se zaměřením na systém financování, strukturu řízení, legislativní

ukotvení sportu a institucionalizaci sportovního prostředí. Země zahrnuté do této analýzy byly vybrány na základě jistých společných rysů s Českou republikou. Druhým kritériem pro výběr těchto zemí byla možná inspirace pro Českou republiku v některé z výše zmíněných oblastí.

6.1 Francie

Francie představuje zemi s dlouholetou tradicí sportu a s řadou velkých mezinárodních úspěchů. Francie byla jedním ze zakládajících členů Mezinárodního olympijského výboru, jehož myšlenku přivedl na svět Francouz Pierre de Coubertin. Francouzi jsou sportovně velmi založený národ, podle statistiky z roku 2013 téměř polovina (43%) obyvatel sportovala alespoň jednou týdně, což je o 2 procentní body lepší, než byl odhadnut průměr EU. Statistika francouzského ministerstva odpovědného za sportu dokonce uvádí, že je sportu s touto intenzitou věnuje dokonce 65% obyvatel starších 15 let. (EUROBAROMETR, 2014).

Důmyslný jednotný systém řízení sportu se ve Francii začal vyvíjet již v 70. letech 20. století, kdy na popud generála de Gaullea vzniklo samostatné ministerstvo sportu. Současné podoba řízení sportu se ve Francii koná skrze dva subjekty. Prvním z nich je Ministerstvo pro místní rozvoj, mládež a sport a druhým je Francouzský olympijský výbor, jenž sdružuje jednotlivé sportovní federace.

Ministerstvo nese odpovědnost za nastavení a dodržování hlavních cílů státní politiky v oblasti sportu. *Zákon o sportu* vydaný v roce 2004 nastoluje právní ukotvení sportu a zajišťuje vytváření adekvátních podmínek pro zdravý životní styl francouzských občanů. Cíle ministerstva lze vymezit následovně:

- Podpora vrcholového sportu
- Podpora sportu pro všechny
- Prevence a boj proti násilí a dopingů ve sportu
- Zajištění a dodržování právního ukotvení sportu a jeho regulace
- Tvorba a realizace koncepce vývoje sportu
- Podpora sportovních úspěchů mezinárodního významu

Nejvýznamnější roli v otázce financování sportu ve Francii hraje Národní centrum pro rozvoj sportu (CNDS), skrze nějž je přerozdělována téměř veškerá podpora

plynoucí z veřejných zdrojů do sportu. Jedná se o veřejně spravovanou instituci pod dohledem příslušného ministerstva, které je zodpovědné za sport. Cílem této instituce je zastupovat stát, lokální autority i jednotlivá sportovní sdružení za účelem podpory rozvoje sportu od nezákladnější úrovně.

V roce 2014 CNDS přerozdělil 297 mil. €, největší část těchto financí směřovala do lokálních sportovních organizací (132 mil. €) a na investice do vybavení a infrastruktury bylo rozděleno 40 % celkového objemu (120 mil. €). 20 mil. € bylo určeno pro stát na finanční zabezpečení plánů zabývajících se strategií rozvoje sportu a zbylých 23 mil. € směřovalo na podporu pořádání mezinárodních sportovních akcí.

Prostředky, které ve výši 273 mil. € v roce 2014 CNDS na přerozdělování obdržel, pocházely z 80% z daní ze zisku sázkových a loterijských společností. Dalším zdrojem příjmů CNDS ve výši 41 mil. € je tzv. „Buffet tax“ neboli daň z vysílacích práv na sportovní akce. Zbytek prostředků zajišťuje poplatek z výnosu z ostatních loterií (CNDS, 2016)

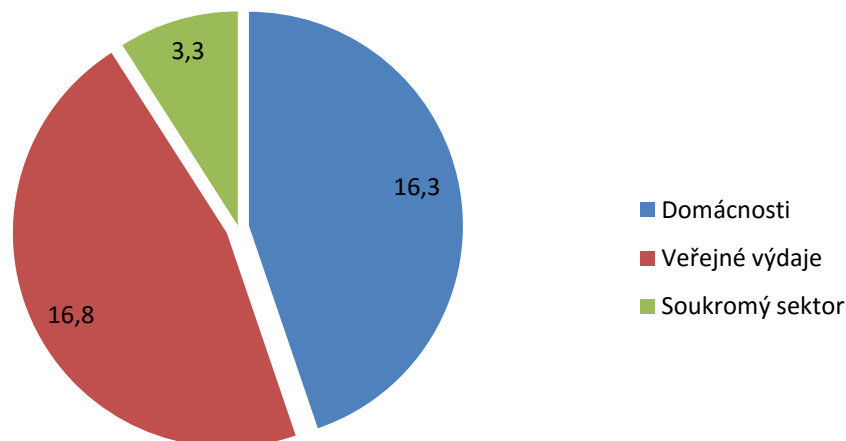
Francouzský olympijský výbor (CNOFS) sdružuje 113 zastřešujících sportovních federací, v rámci nichž funguje téměř 170 tisíc asociací a klubů s více než 34 miliony sportovců. Posláním CNOFS je zajištění organizace a řízení sportovního prostředí ve Francii. Cíle tohoto olympijského výboru jsou následující:

- Reprezentace Mezinárodního olympijského výboru,
- Reprezentace francouzského sportu ve vztahu k veřejnému sektoru i jiným organizacím
- Zajištění dodržování olympijských hodnot, zásad a pravidel
- Poskytnutí asistenčních služeb členům federací v případě potřeby

Francie je země, která vévodí tabulkám zabývajícím se objemem veřejných financí směřujících do oblasti sportu. V roce 2008 bylo z veřejných zdrojů vynaloženo v přepočtu 127 € na jednoho obyvatele (AMNYOS, 2008) Z veřejného sektoru plyne 46% celkových prostředků v oblasti sportu, nejčastěji skrze obce (64 %). Ty finančně podporují činnost sportovních klubů, investují do infrastruktury a vybavení klubů. Zajímavý krok přišel v roce 2011, kdy byla zavedena nová daň, která odvádí 0,3% z každé sázky a tyto prostředky byly následně použity pro rekonstrukci stadionů pro UEFA EURO, které se konalo v červenci 2016. Tendence je využívat i nadále takto

získané prostředky na obnovu další sportovní infrastruktury. Rozdělení zdrojů plynoucích do sportu ve Francii naznačuje graf č.11

Graf č. 11: Struktura výdajů na sport ve Francii v roce 2012 (v mld. eur)

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat Ministrés des sport, 2015a

Jedním z důvodů, proč systém financování a vedení sportu ve Francii funguje na takto vysoké úrovni, je i skutečnost, že jsou předem velmi jasně stanovené kompetence a pravomoci jednotlivých subjektů. Tabulka č. 6 například zobrazuje kompetence v oblasti prosazování sportovní politiky v rámci jednotlivých složek státní správy.

Tabulka č. 6: Kompetence a priority jednotlivých institucí státní správy ve Francii

Instituce státní správy	Priorita 1	Priorita 2	Priorita 3
Stát	Reprezentace, podpora organizací v oblasti sportu	Tvorba programů a politik v oblasti sportu pro všechny	Tvorba pracovních míst v oblasti sportu, vzdělávání
Kraje	Sportovní infrastruktura na středních školách	Podpora reprezentace, podpora sportovních federací a klubů	Spolupráce mezi organizacemi státu působících v oblasti sportu
Departmány	Sportovní infrastruktura pro základní školy	Dotace obcím na poskytování sportovních potřeb mládeže	Dotace klubům a sportovním organizacím, sport vrcholové úrovně
Města a Obce	Sportovní infrastruktura	Lokální sportovní projekty	Podpora klubů a sportovních odvětví

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat Ministrés des sports, 2013a

6.2 Rakousko

Rakousko je v mnoha ohledech země velmi podobná České republice, a to nejen svojí geografickou polohou, ale také například počtem obyvatel či podobnými zvyklostmi vyplývající z dlouholeté společné historie. Až do první poloviny 20. století se obě země vyvíjeli téměř identicky po ekonomické i hospodářské stránce. Změna režimu však tuto společnou cestu přerušila a během posledních padesáti let procházelo hospodářství obou zemí zcela jiným vývojem. Rakousko vykazuje v současné době téměř trojnásobnou výši HDP na jednoho obyvatele⁸.

Rakousko je spolková země, kterou tvoří 9 spolkových zemí. To sebou nese určitá specifika i v problematice sportovního odvětví. Všechny spolkové země mají povinnost se řídit jednotným *Zákonem č. 29/2007 Sb., o spolkové podpoře sportu* a zároveň si každá jednotlivá spolková země vytváří vlastní předpisy a koncepce sportovního prostředí.

Spolkový zákon o podpoře sportu jasně definuje, které oblasti sportu připadají spolkové vládě a které vládám jednotlivých spolkových zemí. Podpora z veřejných zdrojů je realizována především skrze jednotlivé spolkové země. Dále je v tomto spolkovém zákoně vymezena povinnost veřejných institucí zajistit všem občanům, bez ohledu na jejich věk rovnocenný přístup ke sportu a motivovat je k jeho provozování. Tabulka č. 7 zobrazuje rozdělení kompetencí a povinností spolkové vlády a vlády jednotlivých spolkových v oblasti sportu podle *Zákona č.29/2007 Sb.*

Tabulka č. 7: Rozdělení úkolů na podporu sportu v Rakousku

Úkoly spolkové vlády	Úkoly vlád jednotlivých spolkových zemí
zajišťování sociální a spolkové vazby ve sportu	zřízení komplexního tréninkového a soutěžního zázemí od juniorských úrovní po elitní sportovce
vyvíjení snahy o integraci imigrantů do sportovních aktivit	zajišťování vzniku a rozvoje profesních sportovních sdružení ve sportu
snažení se o co největší zapojení tělesně postižených do sportovní činnosti	posílení sportovní vědy a medicíny a boje proti dopingu
rozvíjení výkonnosti a konkurenceschopnosti sportu jako základu pro vrcholový sport	vychovávání kvalifikovaných sportovních trenérů, instruktorů atd.

⁸ V roce 2014 mělo Rakouskou HDP na obyvatele 51 127 dolarů, zatímco ČR měla ve stejném období HDP na obyvatele pouze 19 554 (Světová banka, 2015).

zajišťovat dlouhodobé vedení sportovců v rámci dosahování mezinárodních výsledků	podporování klubových sportů
zařazení veřejných zájmů nejen na výkonnostní a vrcholový sport, ale také na sport pro všechny	budování a podporování sportovní infrastruktury
podpora rozvoje sportu na mezinárodní úrovni s ohledem na prevenci dopingu	posilování myšlenky „zdraví skrze sportovní pohybové aktivity“
rozvíjení v lidech vztah ke sportu	připravování speciálních sportovních nabídek pro sportovní klub nebo osoby pracující ve sportovních spolcích

Zdroj: Vlastní zpracování dle zákona č. 29/2007 Sb.

Zákon o podpoře sportu také vymezuje postavení a povinnosti jednotlivých institucí zapojených do systému podpory sportu a zřizuje tzv. Spolkové sportovní podpůrné fondy, které by měly kontrolovat základní finanční prostředky, rozdělovat tyto prostředky plynoucí do spolků, koordinovat veřejnou podporu sportu atd. Dále se tento zákon zabývá otázkou alokace finančních prostředků z veřejných zdrojů na podporu sportu. Privilegovanou pozici má v systému financování sportu v Rakousku vrcholový a výkonnostní sport. Na tuto oblast putuje povinně 50 % všech prostředků směřujících do sportu. Sport pro všechny obdrží 45 % celkového objemu a zbylých 5 % se přerozdělí mezi zastřešující organizace.

Otázka institucionálního zakotvení sportu je v Rakousku částečně řešena jako v České republice, také zde fungují jednotlivé sportovní svazy, zastřešující sportovní organizace a národní olympijský výbor. Oproti České republice však nad těmito všemi subjekty figuruje ještě jedna všem nadřazená organizace, tzv. Rakouská federální spolková sportovní organizace (BSO). Posláním BSO je zastupovat zájmy sportovních subjektů na národní úrovni, ale i v rámci Evropské unie. BSO rozděluje prostředky alokované do sportu z federálního rozpočtu a zvláštních federálních fondů sloužící k podpoře sportu, do kterých je vybírána povinná daň z rakouské národní loterie (v průměru je alokováno 16,3% obratu loterie). BSO sdružuje 3 zastřešující organizace, 59 národních federací a 14,5 tisíc sportovních klubů, které registrují více než 3 miliony sportovců. Paralelně s BSO existuje ještě Rakouský olympijský výbor (ÖOC).

Na spolkové úrovni se o oblast sportu starají hned tři vrcholné orgány – Ministerstvo obrany a sportu, ministerstvo pro vědu a výzkum a ministerstvo vzdělání, umění a kultury. Největší význam pro oblast sportu má pak Ministerstvo obrany a sportu, které řeší základní sportovní problémy, reprezentaci Rakouska na mezinárodní

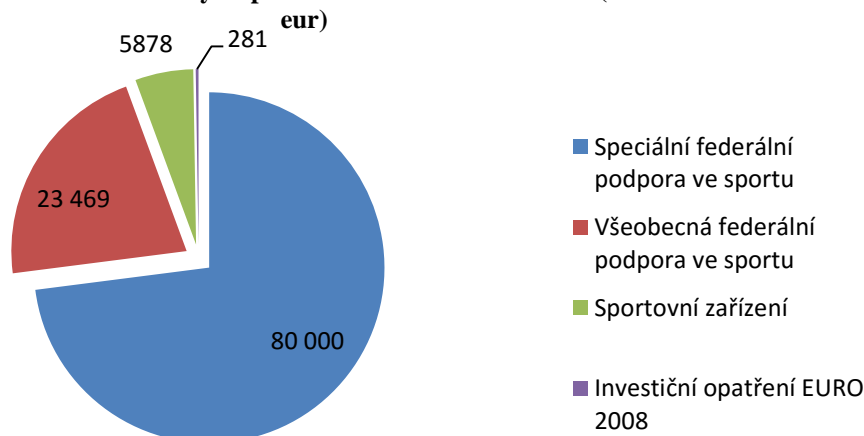
úrovni, sportovní mládež legislativu spojenou s oblastí sportu a také federální podporu a podporu investic a významných sportovních akcí.

Největší objem podpory sportu plyne v Rakousku z rozpočtů jednotlivých spolkových zemí. Tyto výdaje se velmi liší, vzhledem ke skutečnosti, že každá z těchto zemí má vlastní koncepci financování sportu. Z těchto důvodů je velmi obtížně souhrnně analyzovat tyto výdaje.

Pro Českou republiku může být inspirativní systém podpory plynoucí z Ministerstva obrany a sportu. MOS již několik let přerozděluje finanční prostředky do sportu na základě tří neměnných programů podpory sportu. Tyto programy směřují do těchto tří oblastí:

- Všeobecná federální podpora - podpora sportovních akcí, výstavba nové infrastruktury
- Speciální federální podpora – podpora na činnost zastřešujících organizací a jednotlivých sportovních svazů
- Podpora sportovních zařízení – podpora provozu a údržby sportovišť

Graf č. 12: Struktura finančních prostředků na podporu sportu od Ministerstva obrany a sportu v Rakousku v roce 2011 (v tis. eur)

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat Sportministerium, 2011

Celkový objem podpory plynoucí skrze Ministerstvo obrany a sportu byl v roce 2011 109,6 milionu €. Graf č. 12 naznačuje strukturu těchto výdajů.

6.3 Slovensko

Slovensko je zemí, která se pro porovnání s Českou republikou přímo nabízí z důvodu společného politicko-historického vývoje do roku 1993, srovnatelné ekonomické síly, ale také podobného geografického umístění. Rozdíl lze spatřit v zásadě dva: ve skutečnosti, že Slovensko od roku 2009 používá jako měnu euro a přibližně polovičním počtem obyvatel.

Na oblast sportu se podobně jako v České republice nějakou dobu pohlíželo jako na běžnou volnočasovou aktivitu a nebylo jí přiřazováno mnoho pozornosti ze strany státu. Slovenská vláda si však postupem času uvědomila potenciál, který sport skrývá a případné pozitivní efekty, které z něj plynou. První zákon, který se zabýval podporou sportu na Slovensku, byl *zákon č. 288/1997 Z. o telesnej kultúre* z roku 1997. Ten byl následně nahrazen roku 2008 *zákonem č.300/2008 Z., o organizaci a podpoře sportu*. Poslední novelizace tohoto zákona proběhla v roce 2014. Zákon obsahoval 6 částí, které se zabývají úlohou vlády a ministerstev v otázce podpory sportu. Dále vymezuje povinnosti a možnosti dílčích správních celků, postavení sportovních klubů a svazů v rámci celého systému sportu, strukturu podpory sportovního odvětví, reprezentaci SR apod.

Tento zákon však koncem roku 2015 nahradil *zákon č.440/2015 Z., o sportu*, který nově vymezuje sport, osoby v něm zainteresované, právní vztahy ve sportovním prostředí, povinnosti a úkoly veřejných orgánů apod. Dále tento zákon stanovuje, že je veřejným zájmem Slovenska podpora a rozvoje sportovní činnosti mládeže, reprezentace SR a podpora zdravého životního stylu.

Na státní úrovni je ve Slovensku podpora sportu realizována skrze několik vrcholných státních orgánů. Jedná se především o Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR (MŠVVŠ SR), které doplňuje Ministerstvo vnitra SR a Ministerstvo obrany SR. MŠVVŠ SR zajišťuje nejen stěžejní podíl podpory do sportu, ale také legislativní ukotvení této oblasti. Z těchto důvodů vytvořilo MŠVVŠ SR teprve v roce 2012 studii s názvem *„Konceptia štátnej politiky v oblasti športu – Slovenský šport 2020“*, která měla za úkol vymezit strategické plány a způsob financování sportu z veřejných zdrojů. Tvorba této koncepce je zahrnuta mezi povinnosti vycházející ze *zákonu o sportu*, zároveň tento zákon stanovuje povinnost jednotlivých samosprávných celků na úrovni krajů a obcí vytvářet si podobnou vlastní koncepci.

MŠVVŠ SR, obdobně jako v České republice MŠMT, je odpovědný za podstatnou část veřejné podpory sportu. Tu realizuje skrze vypisované dotační programy. Tabulka č.8 zobrazuje vypsané programy včetně alokované částky pro rok 2016

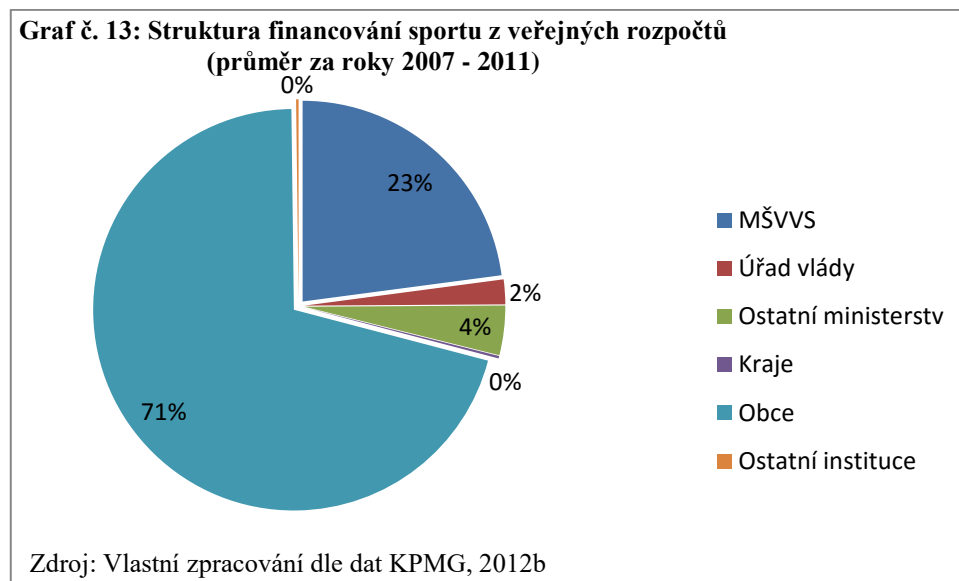
Tabulka č. 8: Dotační programy MŠVVS na podporu sportu a jejich alokace

Program 026 Národní program rozvoje sportu	2016
Sport na školách a rekreační sport	982 200 €
Státní sportovní reprezentace a rozvoj sportovních odvětví	30 541 210 €
Sportovně talentovaná mládež	7 054 638 €
Ostatní kapitálové transfery na materiálně tech. Rozvoj sportu	800 000 €
Fotbalové stadiony 2013 - 2022	4 500 000 €
Národní fotbalový stadion	5 200 000 €
Koordinace projektů a průřezová činnost	249 385 €
Zboží a další služby	51 398 €
Přímo řízené organizace ministerstva	2016
Národní fotbalový stadion	410 773 €
Koordinace projektů a průřezová činnost	1 082 938 €
CELKEM	50 872 542 €

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat MŠVVS, 2016

Odborná sportovní veřejnost označuje systém podpory sportu na Slovensku za netransparentní a chaotický, a to jak na úrovni dotačních programů MŠVVŠ SR, tak i v rámci financování ze zdrojů jiných ministerstev či nižších samospráv. Na tuto skutečnost upozorňují i NĚMEC, NĚMEC a PAVLÍK (2014), kteří volají po novém systému.

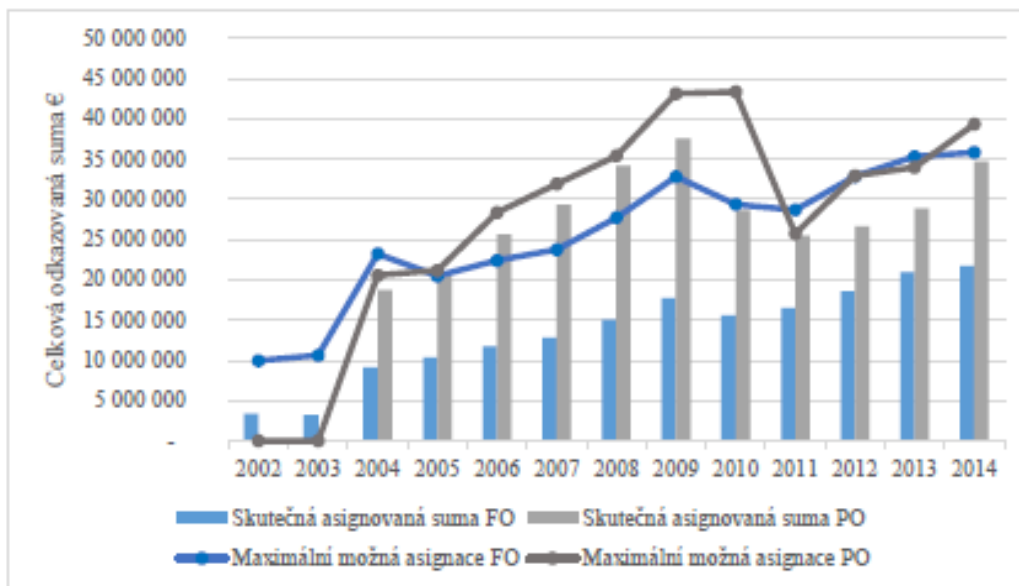
Podpora MŠVVŠ SR sportu pro rok 2016 činí téměř 51 mil. €, což představuje přibližně čtvrtinu celkového objemu veřejných financí směřujících do sportovního prostředí. Největší měrou se na financování sportu z veřejných zdrojů podílí stejně jako v České republice prostředky z obecních rozpočtů. Ty pro rok 2016 v součtu alokují do sportu téměř 71% z celkových veřejných financí. Naopak podíl krajů je zcela zanedbatelný (0,1%). Strukturu financování sportu z veřejných zdrojů na Slovensku zobrazuje graf č. 13. V tomto období se obce podílely na financování sportu v průměru 132,1 mil. €

Na celkovém objemu financí ve sportu se na Slovensku podílely veřejné rozpočty v roce 2011 cca 24 %. Podobně jako v České republice se na celkové sportovní spotřebu nejvíce podílejí domácnosti a to ve výši 52%. Zajímavostí je výše darů do sportu, která představuje až 10% celkového objemu veškerých prostředků. Tato skutečnost je způsobená možností daňové asignace pro fyzické ve výši 1%, která byla zavedena v roce 2001. V roce 2004 byla následně možnost asignace navýšena až na 2 % a zároveň byla možnost daňové asignace zavedena i pro právnické osoby. Podle ŠEVČÍKA (2013) je tato možnost stále více využívána, jak ukazuje graf č. 14, avšak prostor pro nárůst příjmů sportu z daňových asignací je

značný, vzhledem ke skutečnosti, že tuto možnost aktuálně využívá cca 40% daňových poplatníků u řad fyzických osob.

Graf č. 14: vývoj daňové asignace na Slovensku

Zdroj: Broďák Vývoj financování sportovní činnosti z veřejných prostředků v ČR v období 2005 – 2015, 2016

Kromě nevyužitého potenciálu asignace daně, lze v systému sportovního prostředí na Slovensku spatřit další dvě problematické oblasti. Slovensko nemá žádnou nezávislou zastřešující organizaci, kromě Slovenského olympijského výboru (SOV). Dotace z veřejných zdrojů na sport tak putují buď přímo do sportovních svazů, nebo skrze SOV. Na jednu stranu se může tato situace zdát přehlednější vzhledem k jednoduchému přímému vztahu dárce – příjemce bez mezičlánků v systému, avšak problém je v zaměření SOV, který se soustředí převážně na olympijské sporty a reprezentanty na mezinárodních akcích, na úkor podpory masového sportu.

Druhou problematickou oblast představuje slovenská státní sázková společnost TIPOS, jejíž stoprocentní vlastníkem je sice stát, ale její povinnost odvádět poplatky do rozpočtu Ministerstva financí SR jsou podmíněny pouze směřováním na veřejně prospěšné účely. Z tohoto důvodu se v konečném důsledku dostane z těchto zdrojů do sportu jen minimální množství prostředků.

7 NÁVRHOVÁ ČÁST

Sportovní prostředí v České republice, přes nepopiratelné ekonomické, sociální a další přínosy, se potýká s ne příliš efektivním systémem řízení a financování. Dlouhodobě panuje nespokojenost se současnou koncepcí podpory sportu v ČR. Problémy spatřuje odborná sportovní veřejnost především v nedostatečném financování sportu z veřejných zdrojů, v nepřehledném a neefektivním systému dotací, ale také v nedostatečné legislativní úpravě podpory sportu.

Cílem této kapitoly je navrhnout taková možná opatření, která by vytvořila nový systém řízení a financování sportu v České republice, který by byl systematický, transparentní, efektivní a dlouhodobě udržitelný.

7.1 Institucionalizace sportovního prostředí

Základní stavební kámen fungujícího a efektivního systému řízení českého sportovního prostředí je jeho dobře zvolená institucionalizace. Vzneseným požadavkům však zcela neodpovídá současná podoba systému řízení, která koresponduje s chaotičností prostředí, v němž vznikala po mnohých změnách a nejasně nastavených podmínkách. Jako potenciálně možné alternativy se nabízí 2 respektive 3 varianty nového systému řízení.

7.1.1 Vznik nového ministerstva pro oblast sportu

Prvním alternativním modelem je zřízení nového ministerstva se zaměřením na sport. Odborná sportovní veřejnost se dlouhodobě shoduje na skutečnosti, že organizační struktura MŠMT je pro vedení sportu nedostačující, a to především z pohledu personálního zajištění, které odbor sportu svou kapacitou není schopný efektivně obsáhnout.

Dostatečné personální zajištění je jedním z hlavních předpokladů efektivního fungování samostatného ministerstva. Další, neméně důležitou podmínkou je zabezpečení dostatečného objemu finančních prostředků pro realizaci nastavené státní politiky pro oblast sportu, která by měla vycházet z dlouhodobé a jednoznačné koncepce státní podpory sportu. Pro efektivní fungování nově vzniklého ministerstva a pro dosažení smysluplného postupu při řízení a financování sportu v ČR by měl celkový

objem finančních prostředků putujících z toho ministerstva do sportovního prostředí dosahovat 1 % celkových státních výdajů.

Z hlasů odborné veřejnosti zaznívá při této problematice zajímavý návrh, který nabízí spojení tří velmi blízkých oblastí se silným ekonomickým potenciálem pod hlavičku jednoho společného ministerstva, a sice Ministerstva volného času, sportu a turismu. Ve vedení resortu by vyjma ministra, jeho náměstků, kabinetu a tajemníka fungovala Národní rada pro sport v pozici poradního orgánu.

7.1.2 Ustavení zastřešujícího koordinačního orgánu

Druhý model představuje méně radikální změnu prostředí sportu, ve kterém by byla vybrána jedna zastřešující organizace, která by sdružovala veškeré sportovní svazy a federace v ČR a zastupovala by je ve vztahu k veřejnému i soukromému sektoru. Tato organizace by tvořila středový článek mezi centrální úrovní a jednotlivými základními jednotkami sportu. Tato změna systému by výrazně zjednodušila komunikaci MŠMT s jednotlivými sportovními subjekty a zároveň by došlo k navýšení efektivity při přerozdělování finančních prostředků.

Jedním ze stěžejních úkolů tohoto zastřešujícího orgánu v rámci centrální úrovně by byla spolupráce s MŠMT při vytváření a realizaci koncepce podpory sportu, a to především při tvorbě dotačních programů. Tato skutečnost by výrazně přispěla k optimalizaci nastavených dotačních programů a k vytvoření stálého alokačního mechanismu. Centrální státní správa by se orientovala na podporu české reprezentace se zvláštním zaměřením na talentovanou mládež. Dále by se stát podílel na financování sportovních akcí mezinárodního významu, konané na území ČR.

Na regionální úrovni by tato zastřešující organizace zastupovala úroveň centrální, tím by bylo dosaženo větší nezávislosti a efektivity při přerozdělování finančních prostředků. Kraje a především obce, vyjma podpory sportovních akcí a sportovní činnosti lokálních sportovních klubů a tělovýchovných jednot, mají zásadní roli v otázce provozu a péče o místní sportovní infrastrukturu, která se nachází v jejich vlastnictví. Zbylá sportoviště jsou nejčastěji součástí majetku sportovních klubů či tělovýchovných jednot, ty ale velmi často nejsou schopni vyprodukovat dostatečné množství finančních prostředků na jejich provoz a údržbu. V těchto případech by mohlo dojít k převodu těchto sportovišť do rukou místní samosprávy. Obce a města jsou

schopnější zajistit prostředky pro údržbu a provoz těchto sportovišť, díky čemuž by se mohl zlepšit stav sportovní infrastruktury na území ČR.

Úloha sportovních svazů i klubů by zůstala téměř neměnná. Úkolem svazů by bylo řídit a zastupovat dané sportovní odvětví a jednotlivé členy, nastavit jasné alokační podmínky pro přerozdělování finančních prostředků pro jednotlivé kluby a tělovýchovné jednoty a zároveň organizace, řízení a případné spolufinancování soutěží. Ve spolupráci s centrální úrovní státní správy by se podílely na přípravě reprezentace ČR. Kluby by i nadále zajišťovaly především vlastní sportovní činnost svých členů a řádné a stabilní hospodaření klubu.

Do role této koordinační organizace se ideálně hodí Český olympijský výbor, který sportovní odvětví ČR velmi dobře zná, má zkušenosti s přerozdělováním finančních zdrojů jednotlivým subjektům a již nyní je velmi aktivní v komunikaci s MŠMT a Vládou ČR.

7.1.3 Zřízení nové organizace

Třetí variantou vylepšení současného systému řízení a financování sportu v ČR je vytvoření nové vládní agentury, jejímž úkolem by byla koordinace českého sportu a zároveň zastřešení podpory sportu z veřejných zdrojů. Tato organizace by měla zajišťovat a dohlížet na dlouhodobé, systematické a efektivní financování sportu v úzké spolupráci s MŠMT. Institucionální zakotvení by bylo totožné jako v případě zastřešující organizace zmiňované v předchozí kapitole *7.1.2 Ustavení zastřešujícího koordinačního orgánu*. Z pohledu právní subjektivity této organizace by se pravděpodobně jednalo o příspěvkovou organizaci MŠMT.

7.2 Zřízení centrálního registru sportu

MŠMT, jakožto instituce zajišťující financování sportovní infrastruktury, nemá dostatečný přehled o počtu ani stavu jednotlivých sportovišť z důvodu absence centrální databáze sportovní infrastruktury. Vytvoření centrálních registrů lze přitom považovat za stěžejní předpoklad správného fungování financování sportovního prostředí.

V obdobné situaci se nachází také naprostá většina obcí a krajů v ČR. Jednou z výjimek je například Praha, která se snažila vytvořit podobnou databázi sportovišť v rámci svého projektu Praha Sportovní. U větších měst se však jedná o výjimečný

případ. Velké množství velkých a středních měst nevlastní řádně zpracovanou databázi ani na sportoviště ve svém vlastnictví. Tento problém samozřejmě upadá v případě malých obcí, kde má většinou místní samospráva dobrý přehled o sportovištích na svém území, z důvodu jejich malého množství.

Podobnou databázi sportovišť vytváří v rámci nového informačního systému Česká unie sportu (IS ČUS)⁹. Tato databáze vychází z původní pasportizace ČSTV, kterou se snaží ČUS průběžně aktualizovat. V rámci této pasportizace lze dohledat pro zapsaná sportoviště jejich vlastníka, rok výstavby objektu, typ sportoviště, plochu, adresu a diváckou kapacitu. Tuto databázi lze považovat za zdařilý krok kupředu a vzhledem ke skutečnosti, že je ČUS zastřešující organizací s největší členskou základnou, mají tyto informace i statisticky velkou vypovídající hodnotu. Ovšem nevýhodou je právě fakt, že tento informační systém zahrnuje pouze členské subjekty ČUS.

V podobném stavu se nachází problematika registrace klubů a jednotlivých sportovců. Ani MŠMT ani nižší správní celky nedisponují žádným uceleným přehledem o počtu sportovců. Jedinou databázi tohoto typu má ČUS, která pracuje na jejím zahrnutí do zmiňovaného IS ČUS. Data do této databáze dodávají jednotlivé sportovní svazy, což výrazně snižuje její vypovídající hodnotu. Svazy totiž používají různou metodiku k určení počtu svých členů. Zároveň obecně platí skutečnost, že svazy svou členskou základnu často nadhodnocují, případně zahrnují tzv. „mrtvé duše“, neboli členy, kteří již aktivně nesportují, avšak nedošlo ke zrušení jejich registrace. Z těchto důvodů je možné v mnoha případech pozorovat v rámci jednoho sportovního svazu rozdíly členské základny mezi dvěma po sobě jdoucími roky v řádu několika desítek procent.

Z důvodu výrazného zefektivnění veřejné podpory sportu je žádoucí vytvořit centrální registr sportu. Tento registr by se věnoval oběma výše zmíněným oblastem, tedy členské základně a sportovní infrastruktuře. Vyjma výše zmíněných parametrů sportovišť, které využívá ČUS, rozšířených o ekonomické ukazatele a základních informací o členské základně jednotlivých svazů (věk, pohlaví, sport, případně úroveň hrané soutěže atd.) by tato databáze sloužila i pro kontrolu financování z veřejných zdrojů obou oblastí. Města, kraje i MŠMT by tak získali přehled o množství finančních

---

⁹ www.iscus.cz

prostředků, které dané sportoviště či svaz získaly z jiných veřejných zdrojů, díky čemuž by se financování těchto oblastí výrazně zefektivnilo.

Aby se předešlo obdobné situaci s nesprávně uvedenými členskými základnami svazů, byla by registrace každého jednotlivého sportovce zpoplatněna. Část tohoto příspěvku by následně zpětně putovala do daného sportovního svazu, zbylá část by byla použita pro provoz tohoto registru. Registrace by probíhala každý rok, v případě nesplnění povinnosti nahlášení členské základny, ztrácí sportovní svaz nárok na jakýkoliv příspěvek z veřejných zdrojů.

Tento registr by zároveň sloužil jako informační kanál pro širokou veřejnost. Každé sportoviště by zde uvádělo svou adresu, otevírací dobu, typ provozovaných sportů, fotografie, ceník pronájmu, kontaktní údaje atd. Obdobně pro každý sportovní klub by byla uvedena adresa, počet členů, hrané soutěže, kontaktní údaje atd.

7.3 Zavedení daňové asignace

Zavedení asignace daně představuje jedno z alternativních opatření, vedoucích k navýšení finančních prostředků ve sportovním prostředí. Assignace daně představuje situaci, kdy se daňový poplatník může rozhodnout, že část jeho daně nepoplyne do státního rozpočtu, ale do některé z vybraných neziskových organizací. Možná výše tohoto odvodu je regulována nejčastěji procentuální částí z celkové daně (obvykle se jedná o 1 – 2 %). Oblastmi, do kterých tyto odvody putují, jsou nejčastěji: kultura, zdravotnictví, ochrana lidských práv, církev, sport, věda a výzkum a další (itretisektor.sk, 2016). Princip asignace daně je již využíván například v Maďarsku, Litvě, Slovensku, Polsku, Rumunsku a dalších.

Assignace daně má samozřejmě své pozitiva i negativa. Mezi pozitivní efekty lze řadit možnost daňového poplatníka rozhodnout o směřování svého daňového odvodu. Tímto způsobem lze dosáhnout zdravějšího hospodaření těch neziskových organizací, které by za běžných podmínek nebyly schopné dosáhnout na podporu z veřejných rozpočtů.

Odpůrci daňové asignace argumentují nejčastěji faktem, že zavedením tohoto odvodu daně mimo daňovou strukturu dochází ke snížení příjmů veřejných rozpočtů.

Pro výpočet přínosu asignace daně v prostředí ČR byla použita data z analýzy vývoje asignace daně na Slovensku (viz graf č. 14). Assignace daně byla na Slovensku

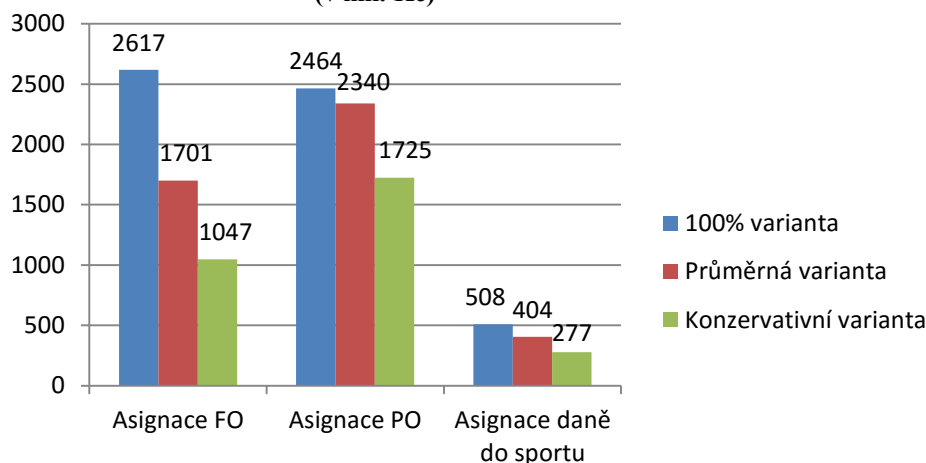

zavedena v roce 2001, pro účely výpočtu přínosu asignace daně v ČR byla použita data z let 2007 – 2014. Pro určení maximálního možného objemu prostředků plynoucí z daňové asignace byla pro každý rok použita maximální možná hodnota 2% daně z příjmu fyzických a právnických osob. Tyto částky byly následně porovnány se skutečným objemem financí odvedených v rámci asignace daní právnických a fyzických osob. Průměr těchto vzešlých hodnot následně slouží jako základ výpočtu možných variant zavedení asignace daně v České republice. Pro určení objemu prostředků, které by díky asignaci směřovalo do oblasti sportu, je třeba zohlednit míru preference této oblasti u daňových plátců. Docent Ševčík (2013) v závěru své studie uvádí, že do oblasti sportu by bylo ochotno přispět 10 % plátců.

Na grafu č. 14 jsou naznačeny 3 možné varianty daňové asignace v ČR a jejich potenciální dopad na oblast sportu. Varianty se liší mírou zapojení právnických a fyzických osob do této možnosti odvodu daně:

- *100 % varianta* – zapojení 100 % FO a 100% PO
- *Průměrná varianta* – zapojení 56,2 % FO a 86,8 PO – tato varianta vychází z průměru zapojení PO a FO do daňové asignace v letech 2007 – 2014
- *Konzervativní varianta* – zapojení 40 % FO a 70% PO

Graf č. 14: Předpokládaná asignace daně v prostředí sportu v ČR (v mil. Kč)

Zdroj: Vlastní zpracování

Z grafu lze vyčíst, že v případě *průměrné varianty* by do sportovního prostředí ČR směřovalo díky daňové asignaci více jak 400 mil. Kč. Lze však předpokládat nárůst zájmu daňových poplatníků o tuto možnost odvodu daně. Zároveň je možné předpokládat nárůst celkové částky daně, díky prognózám o růstu HDP v následujících letech, a tedy i růstu asigované částky.

7.4 Financování sportu z veřejných dotací

Sportovnímu prostředí v České republice chybí jednoznačně stanovená koncepce a systémovost. Tento problém se objevuje nejen na centrální úrovni v případě MŠMT, ale stejně tak i na regionální úrovni u krajů a obcí. Prostředky se na obou úrovních vynakládají především do té oblasti, jejíž zástupci jsou nejhlasitější při prosazování svých zájmů, do oblastí, jež jsou tradičními příjemci dotací či tam, kde vzniká pocit že „je to třeba“. Nemluvě o nulové kontrole mezi jednotlivými úrovněmi, kvůli které dochází často k duplicitní podpoře stejnému subjektu, zatímco jiný, stejně potřebný subjekt neobdrží dotaci žádnou.

Tato kapitola nabízí nové schéma financování českého sportu nastaveného tak, aby byl zcela jednoznačně nastavený, transparentní a maximálně efektivní.

7.4.1 Systém financování sportu z veřejných dotací

Jedno z hlavních úskalí financování sportu v ČR z veřejných zdrojů, lze spatřovat ve skutečnosti, že se téměř každý veřejný subjekt podílí na financování téměř všech oblastí se sportem spojeným. Tato skutečnost ve spojení s nulovou vzájemnou kontrolou těchto veřejných subjektů zapříčiňuje ve sportovním prostředí chaos a nedosahuje žádných efektivních výsledků. Prvním krokem při tvorbě nového systému financování a řízení sportu je rozdělení si oblastí zájmu mezi jednotlivé úrovně veřejné správy a každé této oblasti v rámci dané úrovně přiřadit výši priority.

Naznačení vybraných oblastí a přiřazených priorit na základě úrovní veřejné zprávy naznačuje tabulka č. 9.

Tabulka č. 9: Vybrané oblasti zájmu a přiřazené priority na základě úrovní veřejné správy

		Stát	Kraj	Obce
Sportovní činnost	Vrcholový sport a reprezentace	3	0	0
	Talentovaná mládež	2	1	0
	Výkonnostní sport a sport dětí a mládeže	2	2	3
	Sport pro všechny	1	1	1
Sportovní infrastruktura	Údržba a provoz	0	0	3
	Investice do sportovišť	3	2	1
Sportovní akce	Sportovní akce mezinárodního významu	3	2	1
	Sportovní akce lokálního významu	0	3	3

Zdroj: Vlastní zpracování

Hlavními prioritami státu při financování sportu by měly představovat takové oblasti, které buďto znamenají pro Českou republiku dobrou mezinárodní prezentaci anebo obecně přispívají ke kultivaci a dobré úrovni sportovního prostředí v České republice. Nejvyšší hodnota je proto přiřazena národní sportovní reprezentaci a vrcholovému sportu, velkým investicím do sportovní infrastruktury a podpory konání významných sportovních akcí. O jeden prioritní bod menší pozornost si zaslouží talentovaná mládež a výkonnostní sport a sport dětí a mládeže. Podpora směřující do talentované mládeže je částečně určena na samotná sportovní střediska mládeže. Výkonnostní sport a sport dětí a mládeže lze obecně považovat za jednu z nejdůležitějších oblastí podpory sportu. Nejmenší prioritou pro financování z pohledu státu představuje sport pro všechny, ovšem ne z důvodu nedůležitosti této oblasti. Sport pro všechny však ze své podstaty nevyžaduje moc vysoké náklady na samotnou činnost, na rozdíl od organizované spolkové činnosti. Hlavní podpora do sportu pro všechny tak plyne skrze podporu provozu a údržby veřejných sportovišť, která je ovšem řešená již

na lokální úrovni. Pro provoz a údržbu sportovišť, podobně jako pro pořádání lokálních sportovních akcí se finanční prostředky ze státního rozpočtu vůbec nevyčleňují.

Co se týče určení priorit směřování finančních prostředků, nastává nejsložitější situace v případě krajů. Ty totiž musí obsáhnout čistě lokální záležitosti ale ve zvětšeném krajském měřítku. Kraj by měl fungovat, jako jakýsi zdroj podpory v případě nenadálých či výraznějších nákladů. Z těchto důvodů je nejvyšší priorita přiřazena sportovním akcím, a to jak mezinárodního tak i lokálního charakteru. O jeden bod nižší prioritu mají investice do sportovišť, v tomto případě by měl kraj fungovat jako podpora prostředků plynoucích ze státního rozpočtu. Na dobré úrovni místních sportovišť mají vedení kraje velký zájem, jelikož sportoviště mají rozhodně přesah za hranice obce a zároveň kraj disponuje většími finančními prostředky než obce. Druhou oblastí podpory kraje s prioritou č.2 je výkonnostní sport a sport dětí a mládeže, jelikož jak již bylo zmíněno, jedná se o jednu z nejpodstatnějších oblastí sportu. Nemenší pozornost je z pozice krajů věnována talentované mládeži a sportu pro všechny. Talentované mládeži proto, že již podstatná část je financována ze státních zdrojů a sportu pro všechny z důvodu nízké finanční náročnosti. Oblastmi, kterými se krajské rozpočty vůbec nezabývají, jsou: vrcholový sport a reprezentace a údržba a provoz sportovní infrastruktury.

Spravedlivá alokace zdrojů z rozpočtů obcí je velmi náročná, z důvodu malého disponibilního rozpočtu většiny obcí. Souhrnně lze však určit, že obce by se měly v první řadě věnovat podpoře vhodných podmínek pro provozování sportovní aktivity. Z tohoto důvodu je nejvyšší priorita přiřazena oblasti výkonnostního sportu a sportu dětí a mládeže a zároveň údržbě a provozu sportovní infrastruktury. Nejvyšší priorita je dále přiřazena podpoře lokálních sportovních akcí, jelikož v zájmu obcí by měla být co nejširší nabídka volnočasového vyžití občanů a sportování zároveň přispívá ke zdraví těchto občanů, což je opět v obecním zájmu. Nejnižší pozornost z pohledu podpory z obecního rozpočtu je věnována sportu pro všechny, velkým investicím do sportovišť a pořádání mezinárodních akcí. Vrcholový sport, reprezentace a talentovaná mládež, jsou oblasti, kterými se obecní rozpočet nezabývá.

7.4.2 Dotace

Na základě výše zmíněného rozdělení oblastí zájmu státního rozpočtu, lze snížit současný počet dotačních programů vypisovaných MŠMT na pouhých pět. Tabulka č.

10 naznačuje návrh způsobu rozdělení dotačních programů, včetně výše alokované částky z celkového objemu.

Tabulka č. 10: Dotační struktury dotačních programů MŠMT na podporu sportu

Program	Podíl alokované částky
Sportovní reprezentace (reprezentace, vrcholné sportovní akce mezinárodního významu, budování sportovních center)	40%
Talentedá mládež (podpora výchovy talentované mládeže a podpora sportovních středisek mládeže)	10%
Podpora sportovních organizací (podpora běžné sportovní činnosti)	35%
Sport pro všechny	5%
Investice do sportovišť	10%

Zdroj: Vlastní zpracování

Od roku 2012 se obce stala příjemcem prostředků ze zdanění hazardu, které do té doby směřovaly do sportu. Peníze, které obce tímto způsobem získávají, nejsou vázaná svým využitím do sportu. Ačkoliv by takováto povinnost byla logická, jelikož nejčastější příjem společností provozujících hazardní a sázkové hry, jsou sázky právě na sport.

Z tohoto důvodu se jako vhodné řešení nabízí zavedení povinného odvodu do oblasti sportu určité části prostředků plynoucích z loterijních společností pro všechna města. Jako vhodná inspirace se jeví systém využití těchto zdrojů v městě Opavě. Ta se od roku 2012 řídí koncepcí finanční podpory sportu v Opavě. V tomto dokumentu je uvedeno, že prostředky plynoucí z odvodů loterijních společností se budou dělit v následujícím poměru: 60 % do oblasti sportu, 20 % do kultury a zbývajících 20 % do sociální oblasti. Těchto 60 % je následně rozděleno na třetiny: první třetina směřuje na podporu všech sportovních klubů v Opavě, druhá slouží k provozu a údržbě místních sportovišť a poslední třetina je použita na navýšení vypsání dotačních programů do oblasti sportu.

8 ZÁVĚR

Sport představuje společenský fenomén, který sehrává svou roli již v dávné historii lidstva. V současné době neustále sílí vliv a pozice sportu ve společnosti, díky jeho sociálnímu přesahu a velmi výrazných ekonomických přínosů do státního rozpočtu. Tuto skutečnost si uvědomuje většina vyspělých zemí, a proto se sportu z veřejných zdrojů dostává hojně podpory.

Na území České republiky došlo k prvnímu náznaku institucionalizace sportu v druhé polovině 19. století a první podpora plynoucí do této oblasti z veřejných rozpočtů se objevila již ve 20. letech 20. století. Tato podpora se však vyskytovala spíše ojediněle, zlom nastal s rokem 1948, kdy se podpory sportu chopil stát a veškerou sportovní aktivitu začal řídit centrálně. V tomto období vzniká první zákon na podporu sportu a také první státní instituce zabývající se organizací a financováním sportovního odvětví. Jednou z těchto institucí byla organizace ČSTV, která se podílela velkou měrou na vývoji veřejné podpory sportu až do dnešní podoby. Důležitou roli v oblasti financování sportu se hrála také sázková a loterijní společnost Sazka, která se na celkovém objemu financí ve sportovním prostředí podílela velkou měrou, avšak svým krachem negativně ovlivnila český sport jako takový, ale především vývoj jeho financování, jehož důsledky vnímáme ještě dnes.

V současné době se podpora sportu v České republice řídí *zákonem č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu*. Na centrální úrovni je hlavním koordinátorem sportovního prostředí a zdroj financí ze státního rozpočtu MŠMT. Podpora sportu skrze MŠMT je uskutečňována skrze vyhlášené dotační a investiční programy. Počet těchto programů se neustále liší, na rok 2016 jich je vypsáno rekordních 11. Vyjma státního rozpočtu se na financování sportu podílejí i rozpočty jednotlivých samosprávných celků. České sportovní prostředí se však dlouhodobě potýká s názorem odborné veřejnosti, že objem financí směřujících do sportu je hluboko pod optimální hodnotou. Problematice financování sportu nepomáhá ani skutečnost, že v ní dochází velmi často k různým změnám a úpravám. Tyto skutečnosti stupňují snahy sportovní veřejnosti o nastolení nové koncepce podpory sportu, která bude transparentní, systematická, spravedlivá a dlouhodobě udržitelná.

Podpora sportu z veřejných zdrojů se považuje ve vyspělých zemích téměř za samozřejmost. Hlavním důvodem jsou ekonomické a sociální přínosy sportu. Nejdůležitějším ekonomickým ukazatelem síly sportu je jeho přínos do veřejných rozpočtů skrze výběr daní a poplatků plynoucích ze sportovního prostředí. Výše tohoto přínosu dosahovala v roce 2011 52,1 mld. Kč. Každých 100 Kč, které plynuly na podporu sportu, vygenerovalo zpět do veřejných rozpočtů 42,2 Kč. Neméně důležitým ekonomickým ukazatelem je zaměstnanost vyvolaná sportovním prostředím, která je odhadována na 187 tisíc plných ročních pracovních úvazků. Za nepřímý ekonomický přínos sportu lze označit pozitivní vliv na zdraví občanů a tedy pokles výdajů na léčbu nemocí. Studie uvádí, že každá 1 koruna vynaložená do prevence nadváhy a obezity skrze sportovní činnost ušetří následně zdravotnictví 2,5 Kč. Mezi sociální přínosy lze zařadit možnost socializace skupin obyvatel na okraji společnosti. Sport se dále podílí na reprezentaci země v zahraničí, kdy až 70 % pozitivních zmínek o ČR v zahraničních médiích bylo vyvoláno sportovním prostředím.

Z výsledků analýzy systému financování sportu v ČR vyplynulo, že na celkovém objemu finanční podpory z veřejných zdrojů se až dvěma třetinami podílí místní samosprávy, zatímco státní podpora dosahuje přibližně jedné pětiny na celkovém objemu. Zbytek podpory plyne z rozpočtů krajů a regionálních rad soudržnosti. Systém financování sportu v České republice se však neustále mění. Jedna z posledních výrazných změn přišla po krachu loterijní společnosti Sazka, kdy byla přijata změna zákona loterijních a sázkových společností. Touto změnou zákona se loterijním společností změnila povinnost odvádět část svých výnosů přímo do sportu a namísto toho tyto prostředky nyní směřují do rozpočtů obcí, bez výraznější specifikace na jejich následující využití.

V rámci porovnání systému financování sportu s ostatními zeměmi EU, vychází Česká republika s vysoce podprůměrnou veřejnou podporou. Naopak evropský nadprůměr drží české sportovní prostředí v objemu financí, které do něj směřují z rozpočtů domácností a v množství dobrovolníků. V roce 2011 se veřejné sporty podílely na celkovém objemu financování sportu cca 15,5 %, zatímco průměr EU v roce 2008 činil přibližně 36 %.

V rámci bližší analýzy systému financování vybraných zemí EU lze spatřit jako možnou inspiraci pro české sportovní prostředí v zavedení asignace daně. Tato možnost pro plátce daní je zavedena např. na Slovensku. Jako další inspirace může sloužit jasné

vymezení podílu financí alokovaných na jednotlivé sportovní oblasti, jako je tomu v Rakousku. Z francouzského sportovního prostředí se lze poučit v detailně propracovaném a jasně nastaveném systému podpory.

V rámci návrhové části práce byla představena opatření, která by měla směřovat k efektivnějšímu, transparentnějšímu a dlouhodobě udržitelnějšímu systému financování z veřejných zdrojů. V první řadě je potřeba zvolit zastřešující organizaci, která bude zastupovat celé prostředí sportu v ČR. Nabízejí se tři možné varianty podoby této organizace. První variantou je vznik nového ministerstva, které by bylo zaměřeno přímo na sport, vzhledem ke skutečnosti, že současná struktura MŠMT je především personální kapacitou zcela nedostačující. Druhou variantou je ustavení zastřešujícího koordinačního orgánu, například ČOV, který by plnil funkci mezičlánku mezi centrální úrovní a jednotlivými sportovními organizacemi. Třetí možností je zřízení nové zastřešující vládní organizace, která by měla za hlavní úkol dohlížet na koordinaci sportovního prostředí.

Za účelem navýšení objemu prostředků ve sportovním prostředí se jako vhodné řešení jeví zavedení 1-2% asignace daně pro právnické i fyzické osoby. Díky této úpravě by se do prostředí sportu mohly dostat nové finanční prostředky v hodnotě až půl miliardy korun.

Nezbytné opatření pro dosažení efektivního financování sportovního prostředí je zavedení centrálního registru sportu, který v sobě zahrnuje detailní databázi sportovišť a členských základů jednotlivých sportovních organizací.

V práci je představeno nové schéma veřejné podpory sportu, které přisuzuje jednotlivým úrovním veřejné správy určitou zodpovědnost za vybrané oblasti sportu včetně přiřazené míry priority pro tyto oblasti.

Sport se v poslední době stává stále více diskutovaným pojmem široké veřejnosti. Dá se proto předpokládat, že se tématu veřejného financování sportu bude v nejbližší době věnovat stále více prostoru. Sportovní odborná veřejnost již dlouhodobě volá po koncepčních změnách, které by stanovily jasný systém podpory sportu z veřejných zdrojů, prozatím však zůstává nevyslyšena.

9 Seznam literatury a dalších pramenů

Knižní zdroje

BOSÁK, Emanuel (1969). *Stručný přehled vývoje sportovních odvětví v Československu*. 1. vyd., Praha: Olympia, 1969

ČÁSLAVOVÁ, Eva. *Management a marketing sportu*. 1. vyd. Praha: Olympia, 2009, 225 s. ISBN 978-807-3761-509

DIMITROV, D., a kol. *Die makroökonomischen Effekte des Sports in Europa*. Studie im Auftrag des Bundeskanzleramts, Sektion Sport, Wien, 2006

DOVALIL, J., a KOL., *Olympismus*, Praha: Olympia, 2005, ISBN 807-0338-717

FRIČ, P. a POSPÍŠILOVÁ, T., *Vzorci a hodnoty dobrovolnictví v české společnosti na začátku 21. století*. 1. vyd. Praha: Agnes, 2010. ISBN 978-80-903696-8-9

GREXA, Ján – Strachová, Milena. *Dějiny sportu*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2011. ISBN 978-80-210-5458-5.

HÁJEK, M., *Důsledky podfinancování sportu v regionech* In *Financování sportu mládeže a financování sportovních klubů v ČR*, Praha: Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR, 11. 11. 2015a

HOLČÍK, Jan. *Systém péče o zdraví a zdravotní gramotnost*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2010. 293 s. Škola a zdraví pro 21. století. ISBN 978-80-210-5239-0

KPMG ČR, *Posouzení čerpání a využití zdrojů pro sport z loterií v r. 2015*, Analytická studie, Praha: KPMG, 2016

KPMG ČR, *Pozitivní efekty Mistrovství světa IIHF v ledním hokeji*, Analytická studie, Praha: KPMG 2015

KPMG SR, *Koncepcia financovania športu v Slovenskej republike – Analyticko – koncepčná štúdia*, Bratislava: KPMG, 2012

NOVOTNÝ, J. *Ekonomika sportu*. Praha: ISV, 2000. ISBN 80-85866-68-4

NOVOTNÝ, Jiří. *Sport v ekonomice*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. ISBN 978-80-7357-666-0.

SLEPIČKOVÁ, Irena. *Sport a volný čas: vybrané kapitoly*. 2. vyd. Praha: Karolinum, 2005. ISBN 80-246-1039-6.

ŠVEC, Jiří. *Stručná historie tělesné kultury*. 1. vyd. Hradec Králové: Vysoká škola pedagogická: Gaudeamus, 1996. 63 s. ISBN 80-7041-625-4.

WAIC, Marek, Kössl, Jiří, Štumbauer, Jan. *Vybrané kapitoly z dějin tělesné kultury*. 1. vyd. Praha. Karolinum, 2008. ISBN 978-80-2461-566-0

Internetové zdroje

Aktuálně.cz [online]. Praha, 2015 [cit. 2016-04-11]. Dostupné z: <http://zpravy.aktualne.cz/ekonomika/do-ceska-prijelo-o-desetinu-vice-turistu-nez-pred-rokem/>

AMNYOS, Minister for Health, Youth, Sport and the Voluntary Sector Study of public and private financing of sport in Europe - Summary of conclusions and proposals, [online], AMNYOS, 2008, [citováno 11. 11. 2015] dostupné z: http://www.amnyos.com/documents/amnyos_sport_synthese_ENG.pdf

CENTRE NATIONAL POUR LE DÉVELOPPEMENT DU SPORT, NATIONAL CENTRE FOR THE SPORT DEVELOPPEMENT [online]. Francie, 2016 [cit. 2016-05-06]. Dostupné z: <http://www.cnnds.sports.gouv.fr/EN/-CNDS->

Council of Europe , European sports charter. [online]. 1992 [cit. 2016-04-13]. Dostupné z: [https://www.coe.int/t/dg4/epas/resources/texts/Rec\(92\)13rev_en.pdf](https://www.coe.int/t/dg4/epas/resources/texts/Rec(92)13rev_en.pdf)

Český statistický úřad, Statistická ročenka České republiky [online]. 2015 [cit. 2016-05-08]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/10-trh-prace->

Dobrovolník. [online] 2014. [cit. 2014-01-29]. Dostupné z: <http://www.dobrovolnik.cz/management-dobrovolnictvi/dobrovolnictvi-a-paragrafy/>

DOVALIL, J., Olympismus: Sport [online] Praha: Olympia, 2004, [cit. 2016-04-17]. Dostupné z: <http://www.olympic.cz/www/docs/osmus/sport.pdf>

European Commission, Special Eurobarometer 412 “Sport and physical activity” [online] 2014 [cit. 2016-04-10]. ISBN 978-92-79-36836-3. Dostupné z: http://ec.europa.eu/health/nutrition_physical_activity/docs/ebs_412_en.pdf

HARDIN, G. The tragedy of the commons. [online], Science, 1968, [citováno 24. 9. 2015] dostupné z: <http://www.sciencemag.org/content/162/3859/1243.full.pdf>

Itretisektor.cz, Centrálny portál pre neziskový sektor. [online]. 2016 [cit. 2016-04-30]. Dostupné z: http://itretisektor.sk/2_z_dane_K_oznameniu_o_poskytovateľoch_podieliu_zaplatenej_dane

Komise evropských společenství. Bílá kniha o sportu [online]. [cit. 2016-05-30]. Dostupné z: http://www.msmt.cz/uploads/soubory/TVS/2008/Bila_kniha_sport_cze.pdf

KPMG, Koncepce financování sportu v České republice – Analyticko – koncepční studie, [online], KPMG, 2012, [citováno 24. 9. 2015] dostupné z: http://www.olympic.cz/financovani/docs/koncepce_financovani_sportu_prezentace_v9a.pdf

KPMG, Prevence nemocí vyvolaných nadváhou a obezitou prostřednictvím sportu, [online], KPMG, 2014, [citováno 15. 10. 2015] dostupné z: <http://www.olympic.cz/upload/files/Sport-jako-prevence-nemoci-prezentace.pdf>

Minister for Health, Youth, Sport and the Voluntary Sector. [online] 2008. [cit.2014-02-25]. Study of public and private financing of sport in Europe. Dostupné z:http://www.amnyos.com/documents/amnyos_sport_synthese_ENG.pdf

MINISTRÉS DES SPORTS, Les Chiffres – Clés du Sport, [online], Ministrés des sports, září 2015a, str. 1 – 12 [citováno 2. 12. 2015] dostupné z: http://www.sports.gouv.fr/IMG/pdf/chiffres-cles_du_sport_2015.pdf

MŠMT, STATISTICKÁ ROČENKA ŠKOLSTVÍ: Výkonové ukazatele. [online]. Praha, 2015 [cit. 2016-05-07]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/statistika-skolstvi/statisticka-rocenka-skolstvi-vykonove-ukazatele>

MŠMT. Státní podpora pro rok 2014. [online] Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2014. [cit. 2014-01-31] Dostupné z: <http://www.msmt.cz/sport/statnipodpora-sportu-pro-rok-2014>

NĚMEC, J., MĚMEC, M. a PAVLÍK, M., Public financing of sports in the Czech Republic and the Slovak Republic: processes and their evaluation, [online] Life Science Journal 2014; Vol. 11 No. 12 str. 537-541, ISSN 1097-8135, [citováno 30. 11. 2015] dostupné z: http://www.lifesciencesite.com/ljsj/life1112/103_26737life111214_537_541.pdf

SVĚTOVÁ BANKA, GDP (current \$), [online], World bank 2015, [citováno 28. 11. 2015] dostupné z: <http://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD>

ŠEVČÍK, M., Zahraniční zkušenosti s alternativními možnostmi financování sportovního prostředí a jejich možná aplikace v ČR, [online], Praha: ČOV, 8. 4. 2013,

[citováno 10. 11. 2015] dostupné z: www.olympic.cz/upload/files/Financovani-sportu-Sevcik.ppsx

World Health Organization , WHO: Nutrition, Physical Activity and Obesity: Czech Republic. [online]. 2013, [cit. 2016-04-10]. Dostupné z: http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0005/243293/Czech-Republic-WHO-Country-Profile.pdf?ua=1

Legislativa ČR

Předpis 63/1999 Sb.

Zákon 187/1949 Sb., o státní péči o tělesnou výchovu a sport

Zákon 71/1952 Sb., o organizaci tělesné výchovy

Zákon 68/1956 Sb., o organizaci tělesné výchovy 94

Zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky

Zákon č. 173/1990 Sb.

Zákon č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu

Legislativa SR

Zákon č. 300/2008, o organizaci a podpoře sportu

Zákon č. 440/2015, o sportu

Databáze

MFČR: Monitor státní pokladny, dostupné na: <http://monitor.statnipokladna.cz/>

MFČR: Rozklikávací rozpočet obce, dostupné na: <http://www.rozpocetobce.cz/>